

Resmi Gazete Tarihi 10/06/1949
Resmi Gazete No 7229
Kanun No 5422

KURUMLAR VERGİSİ KANUNU
BİRİNCİ KISIM
Mükellefiyet

BİRİNCİ BÖLÜM
Mevzu ve Mükellefler

Mevzuu

Madde 1 - (2362 sayılı Kanununun 1'inci maddesiyle değişen madde) Aşağıda yazılı kurumların kazançları Kurumlar Vergisi'ne tabidir.

- A) Sermaye şirketleri;
- B) Kooperatifler;
- C) İktisadi Kamu Müesseseleri;
- D) Dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler;
- E) **(3239 sayılı Kanununun 71'inci maddesiyle eklenen bent)** İş ortaklıkları.

Bu kanunun tatbikatında sendikalar dernek; cemaatler vakıf hükmündedir.

Kurum kazancı, Gelir Vergisi mevzuuna giren gelir unsurlarından terekküp eder.

Sermaye Şirketleri

Madde 2 - (2573 sayılı Kanununun 1'inci maddesiyle değişen madde) Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş olan anonim, eshamlı komandit ve limited şirketler ile aynı mahiyetteki yabancı kurumlar, sermaye şirketleridir. **(3824 sayılı Kanununun 8'inci maddesi ile değişen ifade Geçerlilik; 1.1.1992 Yürürlük : 11.7.1992)** Sermaye Piyasası Kanunu'na göre kurulan yatırım fonları(*) bu Kanun'un ve Gelir Vergisi Kanunu'nun uygulanmasında sermaye şirketi addolunur.

(3571 sayılı Kanununun 3'üncü maddesiyle eklenen fıkra) 20.2.1930 tarihli ve 1567 sayılı Kanun'a göre ilgili mercilerden izin almak suretiyle Türkiye'de münhasıran portföy işletmeciliği faaliyetinde bulunan dar mükellefiyete tabi yatırım fonları, bu Kanunun ve Gelir Vergisi Kanunu'nun uygulanmasında Sermaye Piyasası Kanunu'na göre kurulan Yatırım Fonları addolunur. **(Bu fıkra hükmü, 5281 sayılı Kanununun 44'üncü maddesiyle, 01.01.2006 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere, 01.01.2006 tarihinde yürürlükten kalkacaktır.)**

(4369 sayılı Kanununun 82/4-a nci maddesiyle değişen şekli Yürürlük; 29.7.1998)2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na göre, Sermaye Piyasası Kurulu'nca halka açık anonim şirket olduğu kabul edilen şirketler, bu Kanun ve Gelir Vergisi Kanunu uygulaması bakımından da "halka açık anonim şirket" sayılır. (**)

(*)(3824 sayılı Kanunla değişmeden önceki ifade) 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre Kurulan Menkul Kıymetler Yatırım Fonları.
(**) (Değişmeden önceki şekli; 3946 sayılı Kanununun 29'uncu maddesiyle eklenen fıkra Yürürlük; 1.1.1994) 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanuna göre, Sermaye Piyasası Kurulu'na halka açık anonim şirket olduğu kabul edilen şirketler, bu Kanun ve Gelir Vergisi Kanunu uygulaması bakımından da "halka açık anonim şirket" sayılır. Ancak, bu şirketlerin halka arz edilen hisse senetlerinin, nominal sermayesine oranının en az % 15 olması şarttır. Bakanlar Kurulu, bu oranı uygulayacağı takvim yılından 6 ay önce ilan etmek şartıyla % 40'a kadar yükseltmeye veya kanuni oranına kadar indirmeye yetkilidir.

Kooperatifler

Madde 3 - (2573 sayılı Kanunun 2'inci maddesiyle değişen madde) Kooperatifler, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'na ya da özel kanunlarına göre kurulan istihlak, istihsal, kredi, satış, yapı vesair kooperatifler ile aynı mahiyetteki yabancı kooperatiflerdir.

Okul kooperatifleri gibi dernek veya adi şirket mahiyetinde olanlar bu kanunun uygulanmasında kooperatif addolunmaz.

İktisadi Kamu Müesseseleri

Madde 4 - (199 sayılı Kanunun 4'üncü maddesiyle değişen şekli) Devlete, özel idarelere, belediyelere ve diğer kamu idarelerine ve müesseselerine ait ve tabi olup faaliyetleri devamlı bulunan ve birinci maddenin (A) ve (B) işaretli bentleri haricinde kalan ticari, sınai ve zirai işletmeler iktisadi kamu müesseseleridir.

(2362 sayılı Kanunun 3'üncü maddesiyle değişen fıkra) Bunların kazanç gayesi gütmemeleri, faaliyetin kanunla tevdi edilmiş görevler arasında bulunması, tüzel kişiliklerinin olmaması, müstakil muhasebeleri ve kendilerine tahsis edilmiş sermayelerinin veya işyerlerinin bulunmaması mükellefiyetlerine tesir etmez.

Dernek ve Vakıflara Ait İktisadi İşletmeler

Madde 5 - (903 sayılı Kanunun 3'üncü maddesiyle değişen şekli) Dernek ve vakıflara ait veya bağlı olup 4'üncü maddede yazılı şartları haiz bulunan işletmeler ile aynı mahiyetteki yabancı işletmeler, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleridir.

Yabancı Kamu İdare ve Müesseselerine Ait İktisadi İşletmeler

Madde 6 - (199 sayılı Kanunun 6'ncı maddesiyle değişen şekli) Yabancı devletlere, yabancı kamu idare ve müesseselerine ait veya tabi olup birinci maddenin (A) ve (B) işaretli bentleri haricinde kalan ticari, sınai ve zirai işletmeler, Türk iktisadi kamu müesseseleri gibi Kurumlar Vergisi'ne tabi tutulur.

(2362 sayılı Kanunun 4'üncü maddesiyle değişen fıkra) Bunların kazanç gayesi gütmemeleri, tüzel kişiliklerinin olmaması, müstakil muhasebeleri ve kendilerine tahsis edilmiş sermayelerinin veya işyerlerinin bulunmaması mükellefiyetlerine tesir etmez.

İş Ortaklıkları

Mükerrer Madde 6 - (4369 sayılı Kanunun 81'inci maddesiyle değişen şekli Yürürlük; 29.7.1998) Birinci maddenin, A, B, C ve D bentlerinde yazılı kurumların kendi aralarında, şahıs ortaklıkları veya gerçek kişilerle belli bir işin birlikte yapılmasını müştereken taahhüt etmek ve kazancını paylaşmak amacıyla kurdukları ortaklıklardan vergi dairesinden bu şekilde mükellefiyet tesis edilmesini talep edenler iş ortaklığıdır.

Bunların tüzel kişiliklerinin olmaması mükellefiyetlerini etkilemez. (*)

(*) Mükerrer Madde 6 – (Değişmeden önceki şekli) (3239 sayılı Kanunun 72 nci maddesiyle eklenen madde) Birinci maddenin, A, B, C ve D bentlerinde yazılı kurumların kendi aralarında, şahıs ortaklıkları veya gerçek kişilerle belli bir işin birlikte yapılmasını müştereken taahhüt etmek ve kazancını paylaşmak amacıyla kurdukları ortaklıklar iş ortaklığıdır. Bunların tüzel kişiliklerinin olmaması mükellefiyetlerini etkilemez..

İKİNCİ BÖLÜM Muafliklar ve istisnalar

Muafliklar

Madde 7 - (199 sayılı Kanunun 7'inci maddesiyle değişen şekli) Aşağıda yazılı kurumlar, Kurumlar Vergisi'nden muaftır;

1. Darphane ve Damga Matbaası, Milli Piyango İdaresi ve Askeri Fabrika ve atelyeler (Bunlar kuruluşlarındaki maksadın dışında kalan işleri dolayısıyla vergiye tabidirler);
2. **(3946 sayılı Kanunun 38/3-a maddesiyle kaldırılan bent Yürürlük; 1.1.1994) (*)**
3. Kamu idare ve müesseseleri tarafından ilim, fen ve güzel sanatlar ile tarım ve hayvancılığı öğretmek, yaymak, ıslah ve teşvik etmek maksadiyle işletilen müesseseler (Okullar, okul atelyeleri, konservatuvarlar, genel kütüphaneler, tiyatrolar, müzeler, sergiler, nümune fidanlıkları, tohum ve hayvan ıslah ve üretme istasyonları, yarış yerleri, kitap, gazete ve mecmua yayınevleri ve emsali müesseseler);
4. Kamu idare ve müesseseleri tarafından genel insan ve hayvan sağlığını korumak ve tedavi maksadiyle işletilen müesseseler (Hastane, nekahathane, klinik, dispanser, prevantoryum, sanatoryum, çocuk bakımevleri, hayvan hastaneleri ve dispanserleri, hayvan bakımevleri, veteriner bakteriyoloji, seroloji ve distofajin gibi müesseseler);
5. Kamu idare ve müesseseleri tarafından içtimai maksatlarla işletilen müesseseler (Şefkat, rehin ve yardım sandıkları, fukara aşhaneleri, ceza ve ıslah evleri atelyeleri, darülaceze atelyeleri, içtimai sigorta kurumları, öğrenci yurtları ve pansiyonları gibi müesseseler);
6. Kamu idare ve müesseseleri tarafından hükümetin veya yetkili idare mercilerinin müsaadesi ile açılan mahalli, milli veya milletlerarası mahiyetteki sergiler, fuarlar, panayırklar;
7. **(4369 sayılı Kanunun 82/4-b maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Yürürlük; 1.1.1999) (**)**
8. **(3239 sayılı Kanunun 73'üncü maddesiyle değişen bent)** Beden Terbiyesi Teşkilatı'na dahil derneklere veya kamu idare ve müesseselerine ait idman ve spor müesseseleri ile sadece idman ve spor faaliyetlerinde bulunan anonim şirketler;
9. **(2362 sayılı Kanunun 5'inci maddesiyle değişen bent)** T.C. Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu, Bağ-Kur, Ordu Yardımlaşma Kurumu ve Memur Yardımlaşma Kurumu gibi kanunla kurulan emekli ve yardım sandıkları ile Sosyal Sigorta Kurumları;
10. Yaptıkları iş veya hizmet mukabilinde resim ve harç alan kamu müesseseleri;
11. **(2362 sayılı Kanunun 5'inci maddesiyle değişen bent)** İl özel idareleri, belediyeler ve köyler ile bunların teşkil ettikleri birlikler veya bunlara bağlı müesseseler tarafından işletilen:
 - a) Su, elektrik, havagazı ve soğuk hava deposu işletmeleri;
 - b) Belediye sınırları içindeki yolcu taşıma işletmeleri;
 - c) Mezbahalar (Kesim, taşıma ve muhafaza işlerine münhasır olmak şartıyla)
12. Köylere, köy birliklerine ve köy belediyelerine ait tarım işletmeleri ile bunlar tarafından köylünün umumi ve müşterek ihtiyaçlarını karşılamak maksadiyle işletilen hamam, çamaşırhane ve değirmenler ile bunların bağlı oldukları il sınırı içindeki yolcu taşıma işletmeleri;
13. **(3558 sayılı Kanunun 2'inci maddesiyle değişen bent)** Genel ve katma bütçeli dairelere ait olup sadece kamu mensuplarına hizmet veren, kâr amacı gütmeyen ve üçüncü kişilere kiralanmayan kreş,

konuk evleri ve bunların kantinleri; (***)

14. Münhasıran verem tedavi eden sanatoryum ve prevantoryumlar ile münhasıran kanser, cüzzam ve trahom tedavi eden hastaneler,

15. **(3824 sayılı Kanunun 9'uncu maddesiyle değişen bent Geçerlilik; 1.1.1992 Yürürlük : 11.7.1992)** Kurulduktan sonra Bakanlar Kurulu'nca vergi muafiyeti tanınan vakıflar (Bu muafık, vakıfların iktisadî işletmelerini kapsamaz) ile bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan kurum ve kuruluşlar;

Bunların vergi muafiyetinden yararlanma ve muafiyetlerinin kaybedilmesine ilişkin şartlar, usul ve esaslar Maliye ve Gümrük Bakanlık'nca belirlenir, (****) (*****)

16. Esas mukavelelerinde sermaye üzerinden kazanç dağıtılmaması, idare meclisi başkan ve üyelerine kazanç üzerinden hisse verilmemesi, ihtiyat akçelerinin ortaklara dağıtılmaması ve münhasıran ortaklar ile iş görülmesine dair hükümler bulunması şartı ile kooperatifler **(4369 sayılı Kanunun 81/D-7'inci maddesiyle değişen şekli Yürürlük;29.7.1998)** (Esas mukavelelerinde yukarıki şartlar mevcut olmakla beraber fiilen bu kayıt ve şartlara uymayan kooperatifler ile faaliyete geçen üst kuruluşlara girmeyen kooperatifler muafiyetten faydalanamaz. (*****))

17. **(2362 sayılı Kanunun 5'inci maddesiyle değişen bent)** zel kanunlarla veya devletin kanunların verdiği yetkiye dayanarak akdettiği mukavelelerle Kurumlar Vergisi'nden veya her türlü vergi ve resimden muaf tutulan kurumlar.

18. **(2362 sayılı Kanunun 5'inci maddesiyle kaldırılmıştır.)**

19. **(3239 sayılı Kanunun 73'üncü maddesiyle eklenen bent)** Münhasıran 13.10.1983 tarih ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 131'inci maddesinde yer alan basılı kağıt ve plakaların satışı faaliyetlerinde bulunan müesseseler.

Bu müesseselerin söz konusu faaliyetlerinden elde ettiği kazançlar Gelir Vergisi Kanunu'na göre tevkifata tabi tutulmaz.

20. **(3332 sayılı Kanunun 11'inci maddesiyle eklenen bent)** Toplu Konut ve Kamu Ortaklık İdaresi Başkanlık ile Toplu Konut Fonu ve Kamu Ortaklık Fonu.

Bu Başkanlıkın ve Fonların elde ettikleri kazançlar Gelir Vergisi Kanunu'na göre tevkifata tabi tutulmaz.

21. **(3332 sayılı Kanunun 11'inci maddesiyle eklenen bent)** Menkul Kıymetler Tanzim Fonu.

Bu Fon'un portföy işletmeciliğinden doğan kazançları Gelir Vergisi Kanunu'na göre tevkifata tabi tutulmaz.

22. **(3380 sayılı Kanunun 5'inci maddesiyle eklenen bent)** Diğer günlük gazetelerin yayınlanmadığı din bayramlarda münhasıran günlük gazete yayım ve satış faaliyetlerinde bulunan gazeteciler cemiyetlerine ait bu müesseseler.

Bu müesseselerin söz konusu faaliyetlerinden elde ettiği kazançlar Gelir Vergisi Kanununa göre tevkifata tabi tutulmaz.

23. **(4046 sayılı Kanunun 27'inci maddesiyle eklenen bent Yürürlük; 27.12.1994)** zelleştirme İdaresi Başkanlıkı ile zelleştirme Fonu.

24. **(4108 sayılı Kanunun 29'uncu maddesiyle eklenen bent Geçerlilik; 1.1.1995 Yürürlük : 2.6.1995)** Yabancı lkeler veya uluslararası finans kuruluşları ile yapılan mali ve teknik işbirliği

anlaşmaları çerçevesinde münhasıran küçük ve orta ölçekli işletmelere kredi teminatı sağlamak üzere kurulan ve bu faaliyetlerinden elde ettikleri kazançları teminat sorumluluk fonlarına ekleyen ve sahip oldukları bu fonları ortaklarına dağıtmayarak küçük ve orta ölçekli işletmelere kredi sağlayan banka ve kuruluşlara yatıran kurumlar.

25. (4264 sayılı Kanunun 2'nci maddesiyle eklenen bent Geçerlilik; 01.01.1997 Yürürlük; 05.06.1997) Organize sanayi bölgeleri ile küçük sanayi sitelerinin alt yapılarını hazırlamak ve buralarda faaliyette bulunanların arsa, elektrik, gaz, buhar ve su gibi ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, kamu kurumları ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce birlikte oluşturulan ve kazancının tamamını bu yerlerin ortak ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanan iktisadi işletmeler.

(*) 2. (Kaldırılmadan önceki şekli) Tekel mevzuna ait faaliyetlerine münhasır olmak üzere tekel işletmeleri;

(**) 7. (Değişmeden önceki şekli) 3, 4, 5 ve 6'nci bentlerde yazılı müesseselerden dernek veya vakıflara ait olup mezkur bentlerde belirtilen maksat ve gayelerle işletildikleri ilgili bakanların mütalası alınmak suretiyle Maliye Bakanlığınca kabul edilenler;

(**) 13. (Değişmeden önceki şekli) (3239 sayılı Kanunun 73'üncü maddesiyle değişen bent) Genel Bütçeli dairelere ait, sadece kamu mensuplarına hizmet veren, kâr amacı gütmeyen ve üçüncü kişilere kiralanmayan konut evleri ve bunların kantinleri;

(****) Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre kurulan vakıflar ile bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan kurum ve kuruluşlara vergi muafiyeti tanınması ile ilgili USUL VE ESASLAR 11.3.1987 tarih ve 19397 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

(*****) 15 – (3824 Sayılı Kanunla değişmeden önceki bent) (3239 sayılı Kanunun 73'üncü maddesiyle değişen bent) Kurulduktan sonra Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ile bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan kurum ve kuruluşlar; Bunların vergi muafiyetinden yararlanma ve muafiyetlerinin kaybedilmesine ilişkin şartlar, usul ve esaslar Maliye ve Gümrük Bakanlığınca belirlenir.

(*****) 16. (Değişmeden önceki şekli) (2362 sayılı Kanunun 5'inci maddesiyle değişen bent) Esas mukavelelerinde sermaye üzerinden kazanç dağıtılmaması, idare meclisi başkan ve üyelerine kazanç üzerinden hisse verilmemesi, ihtiyat akçelerinin ortaklara dağıtılmaması ve münhasıran ortaklar ile iş görülmesine dair hükümler bulunması şartı ile kooperatifler (Esas mukavelelerde yukarıdaki şartlar mevcut olmakla beraber fiilen bu kayıt ve şartlara uymayan kooperatifler muafiyetten faydalanamaz.)

(Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre kurulan vakıflar ile bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan kurum ve kuruluşlara vergi muafiyeti USUL VE ESASLARI 11.3.1987 tarih ve 19397 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

İstisnalar

(3946 sayılı Kanunun 30'uncu maddesiyle değişen madde Yürürlük; 1.1.1994) Dar mükellefiyete tabi kurumlar dahil bu maddede yazılı kurum kazançları, kurumlar vergisinden müstesnadır:

1. Kurumların, tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun sermayesine iştiraklerinden elde ettikleri kazançlar (Yatırım fonlarının katılma belgeleri ile yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kâr payları hariç);

2. Aşağıda yazılı kooperatiflerin ortakları için hesapladıkları risturnlardan;

a) İstihlak kooperatiflerinde; ortakların şahsî ve ailevî gıda ve giyecek ihtiyaçlarını karşılamak için satın aldıkları malların kıymetlerine göre hesaplanan risturnlar,

b) İstihsal kooperatiflerinde; ortakların istihsal ederek kooperatife sattıkları veya kooperatiften istihsal faaliyetinde kullanmak üzere satın aldıkları malların kıymetine göre hesaplanan risturnlar,

c) Kredi kooperatiflerinde; ortakların kullandıkları kredilere göre hesaplanan risturnlar,

d) Ortakların idare gideri karşılığı olarak ödedikleri paralardan sarf olunmayarak iade edilen kısımlar,

Bu risturnların nakden veya aynı kıymette mal ile ödenmesi istisnanın uygulanmasına mani değildir. Ortaklardan başka kimselerle yapılan muamelelerden doğan kazançlar ile ortaklarla ortaklık statüsü dışında yapılan muamelelerden doğan kazançlar hakkında risturnlara müteallik istisna hükmü uygulanmaz. Bunların genel kazançtan tefrikinde ortaklarla yapılan iş hacminin genel iş hacmine olan nispeti esas tutulur.

Bu risturnlar, Gelir Vergisi Kanunu'nun 94'üncü maddesine göre tevkifata tabi tutulmaz. Ortaklara dağıtımı, kâr dağıtımı sayılmaz.

3. (4369 sayılı Kanunla yürürlükten kaldırılmıştır. Yürürlük; 1.1.1999) (*)

4. (Yürürlük; 1993 yılı gelirleri de dahil 30.12.1993)

a) Portföyünün en az % 25'i hisse senetlerinden oluşan menkul kıymetler yatırım fonları (döviz yatırım fonları hariç) ile aynı nitelikteki menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları,

b) (a) alt bendi dışında kalan menkul kıymetler yatırım fonları (döviz yatırım fonları hariç) ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları,

c) Risk sermayesi yatırım fonları veya ortaklıklarının kazançları,

d) Gayrimenkul yatırım fonları veya ortaklıklarının kazançları,

e) **(4697 sayılı Kanunun 9 uncu maddesiyle eklenen bent Yürürlük; 07.10.2001)** Emeklilik yatırım fonlarının kazançları (Bu kazançlar Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesine göre tevkifata tabi tutulmaz.),

Bu bentte yer alan kazançlara ait istisnanın, bu kanunun 24'üncü maddesi ile Gelir Vergisi Kanunu'nun 94' üncü maddesi uyarınca tevkif suretiyle ödenecek vergiye şümulü yoktur. Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 24 üncü ve Gelir Vergisi Kanunu'nun 94'üncü maddelerine göre tevkif edilen ve ödenen vergiler, sadece Gelir Vergisi Kanunu'nun 94'üncü maddesinin 6 numaralı bendinin (a) alt bendine göre yapılan vergi tevkifatına mahsup edilir. Mahsup edilemeyen vergiler hiçbir şekilde iade edilmez. **(Bu paragrafın son cümlesi, 5281 sayılı Kanunun 44'üncü maddesiyle, 01.01.2006 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere 01.01.2006 tarihinde yürürlükten kalkacaktır.)**

Bu bentte yer alan % 25 oranını % 20'ye kadar indirmeye veya % 100'e kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Türkiye'de işyeri veya daimî temsilcisi bulunan ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na göre kurulan yatırım fonları ve yatırım ortaklıkları ile aynı nitelikte olduğu Maliye Bakanlığı'nca belirlenen dar mükellefiyete tabi yatırım fonları ve ortaklıklarının istisnadan faydalanma şartlarını, bu hususta düzenlenecek belgeleri ve uygulamaya ilişkin diğer usul ve esasları tayin ve tespiti Maliye Bakanlığı yetkilidir. **(Bu paragraf hükmü, 5281 sayılı Kanunun 44'üncü maddesiyle, 01.01.2006 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere 01.01.2006 tarihinde yürürlükten kalkacaktır.)**

5. Kurumların rüçhan hakkı kuponlarının satışından elde ettikleri kazançları ile anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları hisse senetlerinin itibarî değerlerinin üzerinde elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar.

6. **(4369 sayılı Kanunun 82/4-c maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Yürürlük; 1.1.1999) (**)**

7. **(4842 sayılı Kanunun 18'inci maddesiyle eklenen bent Yürürlük; 01.01.2004)** Yurt dışında yapılan inşaat, onarma, montaj işleri ve teknik hizmetlerden sağlanan ve Türkiye'de genel netice hesaplarına intikal ettirilen kazançlar.

8. **(5228 sayılı Kanunun 30 uncu maddesiyle eklenen bent Geçerlilik; 1.1.2004 Yürürlük; 31.7.2004)** Okul öncesi eğitim, ilköğretim, özel eğitim ve orta öğretim özel okulları ile Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara veya kamu yararına çalışan derneklere bağlı rehabilitasyon merkezlerinin işletilmesinden elde edilen kazançlar, ilgili Bakanlığın görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığının belirleyeceği usul ve esaslar çerçevesinde beş vergilendirme dönemi kurumlar vergisinden müstesnadır. İstisna, okulların faaliyete geçtiği vergilendirme döneminden itibaren başlar.

9. **(5228 sayılı Kanunun 30'uncu maddesiyle eklenen bent, Yürürlük; 1.1.2005)** Kanunî ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan anonim veya limited şirket mahiyetindeki bir şirketin (esas faaliyet konusu finansal kiralama veya her nevi menkul kıymet yatırımı olanlar hariç) sermayesine, kazancın elde edildiği tarihe kadar devamlı olarak en az iki yıl süreyle % 25 veya daha fazla oranda iştirak eden kurumların, bu iştiraklerin kanunî veya iş merkezinin bulunduğu ülke vergi kanunları uyarınca en az % 20 oranında (esas faaliyet konusu finansman temini veya sigortacılık olanlarda en az, Türkiye'de uygulanan kurumlar vergisi oranında) kurumlar vergisi benzeri vergi yükü taşıyan ve en az % 75'i

ticarî, ziraî veya serbest meslek kazancı niteliğinde olan kazançları üzerinden elde ettikleri ve elde edildiği vergilendirme dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye'ye transfer ettikleri iştirak kazançları.

10. (5228 sayılı Kanununun 30'uncu maddesiyle eklenen bent, Yürürlük; 1.1.2005) Kurumların yurt dışında bulunan iş yerleri veya daimi temsilcileri (esas faaliyet konusu finansal kiralama veya her nevi menkul kıymet yatırımı olanlar hariç) aracılığı ile elde ettikleri ve iş yeri veya daimi temsilcinin bulunduğu ülke vergi kanunları uyarınca en az %20 oranında (esas faaliyet konusu finansman temini veya sigortacılık olanlarda en az Türkiye'de uygulanan kurumlar vergisi oranında) kurumlar vergisi benzeri bir vergi yükü taşıyan ve en az % 75'i ticarî, ziraî veya serbest meslek kazancı niteliğinde olan ve elde edildiği vergilendirme dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihi takip eden üçüncü ayın sonuna kadar Türkiye'ye transfer ettikleri kazançları.

11. (5228 sayılı Kanununun 30'uncu maddesiyle eklenen bent, Yürürlük; 1.1.2005) Kazancın elde edildiği tarihte devamlı surette en az iki yıl süreyle aktif toplamının % 75 veya daha fazlası kanunî ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan anonim veya limited şirket mahiyetindeki şirketlerin (esas faaliyet konusu finansal kiralama veya her nevi menkul kıymet yatırımı olanlar hariç) her birinin sermayesine en az % 25 oranında iştirakten oluşan tam mükellef anonim şirketlerin, kurum kazancının % 75 veya daha fazlasını oluşturması koşuluyla bu iştiraklerin kanunî veya iş merkezinin bulunduğu ülke vergi kanunları uyarınca en az % 20 oranında (esas faaliyet konusu finansman temini veya sigortacılık olanlarda en az Türkiye'de uygulanan kurumlar vergisi oranında) kurumlar vergisi benzeri bir vergi yükü taşıyan ve en az % 75'i ticarî, ziraî veya serbest meslek kazancı niteliğinde olan kazançları üzerinden elde ettikleri ve elde edildiği vergilendirme dönemine ilişkin yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar Türkiye'ye transfer ettikleri iştirak kazançları,

Bu bent uyarınca istisna edilen kazançlar üzerinden, anonim veya limited şirket mahiyetindeki şirketlere dağıtılan kâr paylarından Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinin (b/ii) numaralı alt bendi uyarınca % 5'ten fazla bir oranda vergi kesintisi yapılmaz. Bakanlar Kurulu bu oranı sifira kadar indirmeye veya kanunî orana kadar artırmaya yetkilidir.

12. (5281 sayılı Kanununun 31'inci maddesiyle eklenen bent, Geçerlilik; 1.1.2005, Yürürlük; 31.12.2004) Kurumların, en az iki tam yıl süreyle aktiflerinde yer alan iştirak hisseleri ile gayrimenkullerinin satışından doğan ve sermayeye eklenmesine karar verilen kazançları.

Sermayeye ilave edilme işleminin satışın yapıldığı yılı izleyen ikinci takvim yılının sonuna kadar gerçekleştirilmesi şarttır. Vadeli satış halinde, ilk yapılan tahsilatın iştirak hissesi veya gayrimenkulün maliyet bedeline ilişkin olduğu kabul edilir. Bu süre içinde sermayeye eklenmeyen kazanç kısmı için uygulanan istisna dolayısıyla zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler ziyaa uğramış sayılır. Bankalara borçlu durumda olanlar ile bunların kefillerinin bu borçlara karşılık bankalara devrettikleri gayrimenkul ve iştirak hisseleri ile bankaların alacaklarına karşılık iktisap ettikleri gayrimenkul ile iştirak hisselerinin satışında iki tam yıl süreyle elde tutulma şartı aranmaz. Bedelsiz olarak ya da rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle itibarî değeriyle iktisap edilen hisse senetlerinin iktisap tarihi olarak, sahip olunan eski hisse senetlerinin iktisap tarihi esas alınır. Menkul kıymet veya gayrimenkul ticareti ile uğraşan kurumların bu amaçla ellerinde bulundurdukları değerlerin satışından elde ettikleri kazançlar istisna kapsamı dışındadır.

Tam mükellef sermaye şirketleri dışındaki kurumlar ile dar mükellef kurumlarda, satıştan doğan kazancın sermayeye ilave edilmesi şartı aranmaz, bu kazançlar özel bir fon hesabında tutulur. Sermayeye eklenen veya fon hesabında tutulan kazançların beş yıl içinde; herhangi bir suretle işletmeden çekilmesi, dar mükellef kurumlar tarafından yurt dışına transfer edilmesi veya bu süre içinde işletmelerin tasfiyesi (devir, birleşme ve bölünme halleri hariç) halinde, bu kazançlar o yılın kazancı sayılarak vergiye tâbi tutulur.

Türk Ticaret Kanununun 391 inci maddesinin bu suretle gerçekleştirilecek sermaye artırımına aykırı hükümleri uygulanmaz. İstisnanın uygulanmasına ilişkin esas ve usûlleri tespit etmeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

(5228 sayılı Kanununun 30'uncu maddesiyle eklenen fıkra, Yürürlük; 1.1.2005) (9), (10) ve (11) inci bentlerdeki diğer koşulların yerine getirilmesi şartıyla bu bentlerde yer alan istisnalar, kurumlar vergisi

benzeri vergi yükünün; en az % 15 olması durumunda, iştirak kazancı veya iş yeri veya daimi temsilci aracılığı ile elde edilen kurum kazancınının 1/2'sine, en az % 10 olması durumunda, iştirak kazancı veya iş yeri veya daimi temsilci aracılığı ile elde edilen kurum kazancınının 1/3'üne uygulanır.

(5228 sayılı Kanununun 30'uncu maddesiyle eklenen fıkra, Yürürlük; 1.1.2005) (9), (10) ve (11) numaralı bentler uyarınca vergi yükü, kanunî veya iş merkezinin bulunduğu ülkede ilgili dönemde tahakkuk eden toplam kurumlar vergisi benzeri verginin, bu dönemde elde edilen toplam dağıtılabilir kurum kazancı ile tahakkuk eden kurumlar vergisi toplamına oranlanması suretiyle tespit edilir. Bu bentlerde yer alan % 20 vergi yükü oranını, % 25'e kadar artırmaya veya kanunî oranına kadar indirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

(5228 sayılı Kanununun 30'uncu maddesiyle eklenen fıkra, Yürürlük; 1.1.2005) (9), (10) ve (11) numaralı bentler uyarınca sağlanan istisnayı, kazancın elde edildiği ülke vergi sisteminin Türk vergi sisteminin yarattığı vergilendirme kapasitesi ile aynı düzeyde bir vergilendirme imkânı sağlayıp sağlamadığı hususunu göz önünde bulundurarak, her bir bent için ayrı ayrı uygulanabilecek şekilde elde edildiği ülkeler bakımından sınırlandırmaya Bakanlar Kurulu, bu bentler ile ilgili uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Kurumların, Kurumlar Vergisinden istisna edilen kazançlarına ilişkin ödemelerin kurum kazancından gider olarak indirilmesi kabul edilmez.

(*) 3. (3946 sayılı Kanununun 30 uncu maddesiyle değişen bent)

Turizmi Teşvik Kanunu hükümleri dairesinde "Turizm İşletmesi Belgesi" veya 1618 sayılı Seyahat Acentaları Birliği Kanunu gereğince "Seyahat Acentası İşletme Belgesi" almış olan kurumların münhasıran bu belge konusu faaliyetlerinden döviz olarak elde ettikleri hasılatın % 20'si (mezkûr dövizlerin yetkili bankalar ve yetkili müesseselerde bozdurulduğunun tevsiki şartıyla, işletmenin ilk defa faaliyete geçtiği tarihten itibaren 10 yıl süre ile kurum kazancından indirilir. Kurumun unvanının veya nevinin değişmesi veya işletmenin başka bir kurum tarafından devir alınması halinde istisna, kalan süre için uygulanır. Elde edilen dövizleri bizzat bozdurmayan ve dövizini sağlayan müessese veya acentadan doğrudan doğruya pay alan turizm müesseseleri, bu istisnadan aldıkları pay oranında faydalanırlar. Dövizini bozduran kurum, bu kısım üzerinden istisnadan yararlanamaz.)

() 6. (3946 sayılı Kanununun 30 uncu maddesiyle değişen şekli)** Bu maddenin 4 nuaralı bendinin (a), (c) ve (d) alt bentlerinde belirtilen yatırım fonlarının katılma belgeleri ve yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kâr payları, Kurumların kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlarına ilişkin ödemelerin kurum kazancından gider olarak indirilmesi kabul edilmez. Madde 8 – (Değişmeden önceki şekli) (2362 sayılı Kanununun 6'ncı maddesiyle değişen madde) Bu maddede yazılı kurum kazançları Kurumlar Vergisinden müstesnadır:

1. (3239 sayılı Kanununun 74'üncü maddesiyle kaldırılmıştır.)

2. Aşağıda yazılı kooperatiflerin ortakları için hesapladıkları risturnlardan;

- İstihlak kooperatiflerinde; ortakların şahsi ve ailevi gıda ve gıyecek ihtiyaçlarını karşılamak için satın aldıkları malların kıymetlerine göre hesaplanan risturnlar,
- İstihsal kooperatiflerinde; ortakların istihsal ederek kooperatife sattıkları veya kooperatiften istihsal faaliyetinde kullanmak üzere satın aldıkları malların kıymetine göre hesaplanan risturnlar,
- Kredi kooperatiflerinde; ortaklarının kullandıkları kredilere göre hesaplanan risturnlar,
- Ortakların idare gideri karşılığı olarak ödedikleri paralardan sarfolunmayarak iade edilen kısımlar,

Bu risturnların nakden veya aynı kıymette mal ile ödenmesi istisnanın uygulanmasına mani değildir. Ortaklardan başka kimselerle yapılan muamelelerden doğan kazançlar ile ortaklarla ortaklık statüsü dışında yapılan muamelelerden doğan kazançlar hakkında risturnlara müteallik istisna hükmü uygulanmaz. Bunların genel kazançtan tefirinde, ortaklarla yapılan iş hacminin genel iş hacmine olan nispeti esas tutulur.

3. (3946 sayılı Kanununun 30'uncu maddesiyle değişen bent) Turizmi Teşvik Kanunu hükümleri dairesinde "Turizm İşletmesi Belgesi" veya 1618 sayılı Seyahat Acentaları Birliği Kanunu gereğince "Seyahat Acentası İşletme Belgesi" almış olan kurumların münhasıran bu belge konusu faaliyetlerinden döviz olarak elde ettikleri hasılatın % 20'si (mezkûr dövizlerin yetkili bankalar ve yetkili müesseselerde bozdurulduğunun tevsiki şartıyla, işletmenin ilk defa faaliyete geçtiği tarihten itibaren 10 yıl süre ile kurum kazancından indirilir. Kurumun unvanının veya nevinin değişmesi veya işletmenin başka bir kurum tarafından devir alınması halinde istisna, kalan süre için uygulanır. Elde edilen dövizleri bizzat bozdurmayan ve dövizini sağlayan müessese veya acentadan doğrudan doğruya pay alan turizm müesseseleri, bu istisnadan aldıkları pay oranında faydalanırlar. Dövizini bozduran kurum, bu kısım üzerinden istisnadan yararlanamaz.)

Bakanlar kurulu yukarıda yer alan % 20 oranını sifira kadar indirmeye veya Kanunda yer alan orana kadar artırmaya yetkilidir.

4. (3824 sayılı Kanununun 10 ncu maddesiyle değişen bent Geçerlilik; 1.1.1992) Yurt dışında yapılan inşaat, onarma, montaj işleri ve teknik hizmetlerden sağlanan kazançlar (92/3895 sayılı B.K.K. ile "0") ile karşılıklı olmak kaydıyla Bakanlar Kurulunca belirlenen ülkelerde ve belirlenen iş kollarında yapılan faaliyetlerden elde edilen kazançlar (Bu bent kapsamına gören kazançların kambiyo mevzuatı gereğince Türkiye'ye getirildiğinin tevsiki şarttır.)

5. Denizcilik Bankası Türk Anonim Ortaklığının tekelinde bulunan ulaştırma işlerinden elde ettiği kazançlar;

6. (3946 sayılı Kanununun 30'uncu maddesiyle değişen bent) Bu maddenin 4 numaralı bendinin (a), (c) ve (d) alt bentlerinde belirtilen yatırım fonlarının katılma belgeleri ve yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kâr payları, Kurumların kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlarına ilişkin ödemelerin kurum kazancından gider olarak indirilmesi kabul edilmez.

7. (3482 sayılı Kanununun 4'üncü maddesiyle değişen bent) Yaş meyve, sebze, kesme çiçek, süs bitkileri ile bunların tohum ve fideleri ve su ürünlerini ihraç eden ve yıllık ihracat tutarı 250 000 A.B.D. Doları veya muadili yabancı para karşılığı Türk Lirasını aşan kurumların, bu ihracattan sağladıkları hasılatın % 20'si kurum kazancından indirilir. İhraç edildiğinin tevsiki şartıyla ihracatçılara yapılan satışlar da söz konusu ürünlerin üreticisi yönünden ihracat sayılır.

Bakanlar Kurulu yukarıda yer alan; 250 000 A.B.D. Doları tutarını on katına kadar arttırmaya veya Kanunda yer alan tutarı sifira kadar indirmeye, % 20 oranını sifira kadar indirmeye veya Kanunda yer alan orana kadar arttırmaya yetkilidir. Bu yetkiler, mal grupları veya sektörler itibarıyla farklı miktar ve oranlar tesbit edilmek suretiyle de kullanılabilir.

8. (3482 sayılı Kanununun 4'üncü maddesiyle değişen bent) Kambiyo mevzuatı gereğince Türkiye'ye döviz olarak getirildiğinin tevsik edilmesi kaydıyla dış navlun hasılatının % 20'si kurum kazancından indirilir. Bakanlar Kurulu bu oranı % 1 oranına kadar indirmeye veya Kanunda yer alan

orana kadar artırmaya yetkilidir.

Mükerrer Madde 8

Mükerrer Madde 8 - (4369 sayılı Kanununun 82/4-d maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Yürürlük; 1.1.1999) (*)

(*) Mükerrer Madde 8 – (2362 sayılı Kanununun 7'inci maddesiyle eklenen madde). Sermaye şirketleri ile kooperatifler, yatırım indiriminden faydalanması kabul edilmiş bulunan yatırımlarının finansmanında kullanmak ve yatırım indirimi belgesinde bu yatırım için öngörülen süre ile sınırlı kalmak kaydıyla aşağıdaki şartlarla finansman fonu ayrılarak safi kurum kazancından indirebilirler.

1. Ayrılacak finansman fonu Kurumlar Vergisi matrahının % 25'ini ve yapılacak yatırım tutarını geçemez.
2. Finansman fonunun T.C. Merkez Bankasında açılacak her an paraya çevrilebilir Devlet Tahvili hesabına yatırılması mecburidir.
3. T.C. Merkez Bankasında açılacak hesaptan çekişler Devlet Planlama Teşkilatınca düzenlenecek çekiş belgelerine dayanılarak yapılır ve yıl içinde fiilen yapılan yatırım tutarını aşamaz.
4. Bir önceki yıl safi kurum kazancından finansman fonu olarak ayrılan meblağ hesap dönemi sonunda safi kurum kazancına eklenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Tam Mükellefiyet

Madde 9- Birinci maddede yazılı tüzel kişilerden kanuni veya iş merkezleri Türkiye'de bulunanlar gerek Türkiye'de gerekse yabancı memleketlerde elde ettikleri kurum kazançları üzerinden vergilendirilirler.

Kanuni Merkez, İş Merkezi

Madde 10 - Kanuni merkezden maksat, vergiye tabi kurumların esas nizamname veya mukavelenamelerinde veya teşkilat kanunlarında gösterilen merkezdir.

İş merkezinden maksat, iş bakımından muamelelerin bilfiil toplandığı ve idare edildiği merkezdir.

Dar Mükellefiyet

Madde 11 - (199 sayılı Kanununun 9'uncu maddesiyle değişen şekli) Birinci maddede yazılı kurumlardan kanuni ve iş merkezlerinden her ikisi de Türkiye içinde bulunmayanlar, yalnız Türkiye'de elde ettikleri kurum kazançları üzerinden vergilendirilirler.

Dar Mükellefiyette Mevzu

Madde 12 - (199 sayılı Kanununun 10'uncu maddesiyle değişen şekli) Onbirinci maddede yazılı dar mükellefiyet mevzuuna giren kurum kazancı aşağıda gösterilen kazanç ve iratlardan terekküp eder.

1. (2362 sayılı Kanununun 8'inci maddesiyle değişen bent) Türkiye'de Vergi Usul Kanunu hükümlerine uygun işyeri olan veya daimi temsilci bulunduran yabancı kurumlar tarafından bu yerlerde veya bu temsilciler vasıtasıyla yapılan işlerde elde edilen ticari kazançlar.

(2573 sayılı Kanununun 4'üncü maddesiyle eklenen hüküm) (Bu şartları haiz olsalar dahi kurumların ihraç edilmek üzere Türkiye'de satın aldıkları veya imal ettikleri malları Türkiye'de satmaksızın yabancı memleketlere göndermelerinden doğan kazançlar, Türkiye'de elde edilmiş sayılmaz. Türkiye'de satmaktan maksat alıcı veya satıcının veya her ikisinin Türkiye'de olması veya satış akdinin Türkiye'de yapılmasıdır.)

2. Türkiye'de elde edilen ücretler.

3. Türkiye'de elde edilen serbest meslek kazançları.

4. Türkiye'de bulunan zirai işletmeden elde edilen kazançlar.

5. Gayrimenkullerin, hakların ve menkul malların Türkiye'de kiralanmasından elde edilen iratlar.

6. **(2362 sayılı Kanununun 8'inci maddesiyle değişen bent)** Türkiye'de elde edilen menkul sermaye iratları. (*)

7. **(4369 sayılı Kanununun 81/D-3'üncü maddesiyle değişen bent Yürürlük;1.1.1999)** Türkiye'de elde edilen diğer kazanç ve iratlar. (**)

(*) 6. **(Parantez içi hükmü kaldırılmadan önceki şekli).** (1137 sayılı Kanununun 7'inci maddesiyle değişen şekli) Türkiye'de elde edilen menkul sermaye iratları (Bir numaralı fıkra hükmü dışında kalanların elde ettikleri mevduat faizleri hariç).

(**) **(Değişmeden önceki ibare)** Sair

(***) 7. **(Parantez içi hükmü kaldırılmadan önceki şekli)** Türkiye'de elde edilen sair kazanç ve iratlar (Bir numaralı fıkra hükmü dışında kalanların menkul kıymet satışından elde ettikleri kazançlar hariç).

İKİNCİ KISIM Verginin tarhi

BİRİNCİ BÖLÜM Matrahın tayini

Safi Kurum Kazancı

Madde 13 - (199 sayılı Kanununun 11'inci maddesiyle değişen şekli) Kurumlar Vergisi, birinci maddede yazılı mükelleflerin bir hesap dönemi içinde elde ettikleri safi kurum kazancı üzerinden hesaplanır.

(2362 sayılı Kanununun 9'uncu maddesiyle değişen fıkra) Safi kurum kazancının tesbitinde Gelir Vergisi Kanunu'nun ticari kazanç hakkındaki hükümleri uygulanır. Zirai faaliyetle iştigal eden kurumların bu faaliyetlerinden doğan kazançlarının tesbitinde Gelir Vergisi Kanunu'nun 59'uncu maddesinin son fıkrası hükmü de nazara alınır.

(4369 sayılı Kanununun 82'inci maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Yürürlük; 29.7.1998) (*)

Dar mükellefiyete tabi kurumların kurum kazançlarının, ticari kazanç gibi tesbit edilmesi gereken kazanç ve iratlar da dahil olmak üzere, ticari veya zirai kazançlar dışında kalan kazanç ve iratlardan ibaret bulunması halinde, Gelir Vergisi Kanunu'nun bu gibi kazanç ve iratların tesbiti hakkındaki hükümleri Kurumlar Vergisi matrahının tesbitinde de uygulanır.

(*) **(2362 sayılı Kanununun 9'uncu maddesiyle değişen fıkra)** Gelir Vergisi Kanununun ortalama kar haddi ve asgari gayri safi hasılat esası hakkındaki hükümleri Kurumlar Vergisi mükellefleri içinde uygulanır.

Dar mükellefiyete tabi kurumların kurum kazançlarının, ticari kazanç gibi tesbit edilmesi gereken kazanç ve iratlar da dahil olmak üzere, ticari veya zirai kazançlar dışında kalan kazanç ve iratlardan ibaret bulunması halinde, Gelir Vergisi Kanununun bu gibi kazanç ve iratların tesbiti hakkındaki hükümleri Kurumlar Vergisi matrahının tesbitinde de uygulanır.

İndirilecek Giderler

Madde No 14 - Ticari kazanç gibi hesaplanan kurum kazancının tesbitinde, mükellefler aşağıdaki giderleri de ayrıca hasılattan indirebilirler:

1. Hisse ve tahvil senetlerinin ihraç giderleri (Bu giderler senetlerin kağıt ve tabii giderlerini, mahkeme, noter ve diğer tasdik ve tescil giderlerini, damga resmini ve ihraç dolayısıyla ödenen sair harç ve resimlerini, ihraç dolayısıyla bankalara verilen komisyonları, hisse ve tahvil senetlerinin borsaya kaydı için yapılan giderleri ve bunlara benzer diğer her türlü giderleri ihtiva eder);

2. İlk tesis ve taazzuv giderleri (Bu giderler aktifleştirildiği takdirde bunların Vergi Usul Kanunu gereğince değeri üzerinden ayrılacak amortisman gider yazılır);

3. Genel heyet toplantıları için yapılan giderlerle birleşme, fesih ve tasfiye giderleri;

4. (4962 sayılı Kanununun 16'ncı maddesiyle değişen bent Yürürlük; 07.08.2003) Sigorta ve reasürans şirketlerinde bilanço gününde hükmü devam eden sigorta sözleşmelerine ait karşılıklar (Hayat Sigorta Şirketlerinde matematik karşılıklardan, temettü ve faizleri vergide

Sigorta teknik karşılıkları;

1. Muallak hasar karşılıkları,
2. Kazanılmamış prim karşılıkları,
3. Hayat matematik karşılıklarından ibarettir.

Teknik karşılıklar bilanço gününde geçici pasif hesaplara geçirilmek suretiyle aşağıdaki esaslara göre hâsıllattan indirilir:

a) Muallak hasar karşılıkları, tahakkuk etmiş ve hesaben tespit edilmiş fiili tazminat bedellerinden veya bu hesap yapılmamışsa tazminatın ve tazminat ile ilgili tüm masrafların tahmini değerlerinden reasürör payı düşüldükten sonra kalan tutardır.

b) Kazanılmamış prim karşılıkları yürürlükte bulunan sigorta sözleşmeleri için tahakkuk etmiş primlerden komisyonlar düşüldükten sonra kalan tutarın gün esasına göre bilanço gününden sonraya sarkan kısmından, reasürör payının düşülmesinden sonra kalan tutardır. Ancak bu tutar, nakliyat emtea sigortalarında, yıllık primin komisyon düşüldükten sonra kalanının % 25'ini geçemez. Kazanılmamış prim karşılığının gün esasına göre hesaplanması mümkün olmayan reasürans ve retrosesyon işlemlerinde 1/8 yöntemi uygulanabilir.

c) Hayat sigortalarında matematik karşılıklar her sözleşme üzerinden ayrı ayrı hesaplanır.

d) Bir bilanço döneminde ayrılan bu teknik karşılıkların ertesi bilanço döneminde aynen kâra nakledilmesi şarttır. (*)

5. Eshamlı komandit şirketlerde komandite ortağın kar hissesi;

6. (5228 sayılı Kanununun 31'inci maddesiyle değişen bent, Yürürlük; 31.7.2004) Mükelleflerin, işletmeleri bünyesinde gerçekleştirdikleri münhasıran yeni teknoloji ve bilgi arayışına yönelik araştırma ve geliştirme harcamaları tutarının % 40'ı oranında hesaplanacak "Ar-Ge indirimi".

Araştırma ve geliştirme faaliyetleri ile doğrudan ilişkili olmayan giderlerden ve tamamen araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde kullanılmayan amortismanla tâbi iktisadî kıymetler için hesaplanan amortisman tutarlarından verilen paylar üzerinden Ar-Ge indirimi hesaplanmaz. Ar-Ge indiriminden yararlanılacak harcamaların kapsamını ve uygulamadan yararlanılabilmesi için gerekli belgeler ile usulleri belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir. (**)

7. (5228 sayılı Kanununun 31 inci maddesiyle kaldırılan bent, Yürürlük; 31.7.2004) (*)**

8. (3239 sayılı Kanununun 75'inci maddesiyle değişen bent) Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr payları ile özel finans kurumlarınca kâr ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kâr payları.

(*) 4. (4962 sayılı Kanunla değişmeden önceki bent) Sigorta şirketlerinde bilanço gününde hükmü devam eden sigorta mukavelelerinin (Poliçe veya geçici ilmühaber) istilzam ettiği teknik ihtiyatlar (Hayat sigorta şirketlerinde riyazi ihtiyatlardan temettü ve faizleri vergiden istisna edilmiş olan menkul kıymetlere yatırılan kısma ait faizler, giderler meyanında gösterilemez).

Sigorta teknik ihtiyatları:

1. Muallak hasarlara mahsus tazminat karşılıkları;
2. Cari muhataralara mahsus ihtiyatlar;
3. Hayat sigortaları riyazi ihtiyatlarından ibarettir.

Teknik ihtiyatlar bilanço gününde geçici pasif hesaplara geçirilmek suretiyle aşağıdaki esaslara göre hâsıllattan indirilir:

a) Muallak hasarlara mahsus tazminat karşılığı, tahakkuk etmiş ve hesaben tesbit edilmiş fiili tazminat bedellerinden veya bu hesap yapılmamışsa, muhammen değerlerinden müteşekkildir.

b) Cari muhataralar için ayrılan ihtiyatlar, ulaştırma sigortalarında beyannamenin taalluk ettiği yıl içinde prim hasılatının % 25'inden, diğer sigortalarda % 33,5'undan fazla olamaz.

c) Hayat sigortalarında riyazi ihtiyatlar her mukavele üzerinden ayrı ayrı hesaplanır.

d) Bir yıl ayrılan sigorta teknik ihtiyatlarının ertesi yıl başında aynen kâra nakledilmesi şarttır.)

(**) 6. (4369 sayılı Kanunun 55'inci maddesiyle değişen bent Yürürlük; 1.1.1999) Genel bütçeye dahil dairelere, katma bütçeli idarelere, il özel idarelerine belediyelere ve köylere, Bakanlar Kurulu'nca vergi muafiyeti tanınan vakıflara, kamu menfaatlerine yararlı sayılan derneklere ve bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan kurum ve kuruluşlara makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımların toplamının o yıla ait kurum kazancının % 5'ine kadar olan kısmı.

(4842 sayılı Kanunun 19'uncu maddesiyle eklenen bent Yürürlük; 24.04.2003) Yukarıda sayılan kamu idare ve müesseselerine bağışlanan (4962 sayılı Kanunun 17/F maddesiyle değişen ibare Yürürlük; 07.08.2003) okul, sağlık tesisi(1) ve yüz yatak (kalkınmada öncelikli yörelerde elli yatak) kapasitesinden az olmamak üzere öğrenci yurdu inşaatı dolayısıyla yapılan harcamalar veya bu tesislerin inşaatı için bu kuruluşlara yapılan her türlü bağış ve yardımlar ile mevcut tesislerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için yapılan her türlü nakdi ve aynı bağış ve yardımların tamamı kurum kazancının tespitinde hasılattan gider olarak indirilir.

(5035 Sayılı Kanunun 16 ncı maddesiyle eklenen bent; Geçerlilik; 01.01.2004, Yürürlük; 02.01.2004) Vakıflar Genel Müdürlüğünün idaresinde ve denetiminde bulunan mazbut vakıflar ile belediyeler dahil diğer kamu kurum ve kuruluşları adına kayıtlı olan, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu nezdinde eski eser tescilli abide eserlerin; bakımı, onarımı, restore edilmesi ve yaşatılması amacıyla abide eserin kayıtlı olduğu kurum ve kuruluşlara yapılan bağış ve yardımların tamamı kurum kazancının tespitinde gider kaydedilir.

Bağış ve yardımın nakden yapılmaması halinde bağışlanan veya yardımın konusunu teşkil eden mal veya hakkın maliyet bedeli veya mukayyet değeri, bu değer mevcut değilse Vergi Usul Kanunu hükümleri dairesinde takdir komisyonlarınca tespit edilecek değeri esas alınır.

Mükelleflerin, yılı içinde yaptıkları kendi araştırma ve geliştirme harcamaları tutarını geçmemek üzere ilgili dönemde ödemeleri gereken yıllık kurumlar vergisinin % 20'sinin kanunî süresinde tahsilinden vazgeçilerek, bu orana isabet eden vergi üç yıl süre ile faizsiz olarak ertelenebilir.

Ertelenen bu vergi üç yıl içinde kurumlar vergisinin (4842 sayılı Kanunun 36/2-a maddesiyle değişen ibare Yürürlük; 01.01.2004) ödenme süreleri içerisinde eşit taksitler halinde ödenir. (3)

Bu uygulamanın esas ve usulleri Maliye Bakanlığı'nca tayin ve tespit olunur. (2)

(5105 Sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle eklenen alt bent. Yürürlük; 13.03.2004) 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 17.6.1992 tarihli ve 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamında yapılan sponsorluk harcamalarının; amatör spor dalları için tamamı, profesyonel spor dalları için %50'si,

(1) (4962 sayılı Kanunla değişmeden önceki ibare) okul

(2) 6. (Değişmeden önceki şekli) (199 sayılı Kanunun 12'inci maddesiyle değişen bent) Genel bütçeye dahil dairelere, katma bütçeli idarelere, il özel idareleri ve belediyeler ile köylere kamu menfaatlerine yararlı derneklere ve Türk Kanunu Medenisine göre kurulan vakıflara makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlar. (Bir takvim yılı içinde yapılan bağış ve yardımlar toplamının o yıla ait kurum kazancının yüzde ikisini ve her halde yirmi bin lirayı aşan kısım hasılattan indirilemez.)

(3239 sayılı Kanunun 75'inci maddesiyle eklenen hüküm) Genel bütçeye dahil dairelere, katma bütçeli dairelere, il özel idarelerine, belediyelere veya köylere bağışlanan okul, kreş ve spor tesisleri (4108 sayılı Kanunun 30'uncu maddesiyle eklenen ifade Yürürlük; 2.6.1995), kütüphane, müze, sanat galerisi, kültür merkezi ve sinema, tiyatro, opera, bale ve konser gibi kültürel ve sanatsal etkinliklerin sergilendiği tesisler... ile 50 yatak (kalkınmada öncelikli yörelerde 35 yatak) kapasitesinden az olmamak üzere yurt ve sağlık tesislerinin (huzurevleri dahil) inşaatı dolayısıyla yapılan harcamalar veya bu tesislerin inşaatı için ilgili kuruluşlara yapılan her türlü bağış ve yardımlar ile mevcut tesislerin, faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için yapılan her türlü nakdi ve aynı bağış ve yardımlar, bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan kurum ve kuruluşlara yapılan her türlü bağış ve yardımlar. (Şu kadar ki bu fıkra da geçen bağış ve yardımların miktarı, yapılacağı yerler ve tahsis edileceği kuruluşlar Bakanlar Kurulunca çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.)

Bağış ve yardımın nakden yapılmaması halinde bağışlanan veya yardımın konusunu teşkil eden mal veya hakkın maliyet bedeli veya mukayyet değeri, bu değer mevcut değilse Vergi Usul Kanunu hükümleri dairesinde takdir komisyonlarınca tesbit edilecek değeri esas alınır. (Ancak, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara 20.000 liralık hadde bakılmaksızın o yıla ait kurum kazancının yüzde beşine kadar bağış ve yardım yapılabilir.)

(3239 sayılı Kanunun 75'inci maddesiyle eklenen hüküm) Mükelleflerin yılı içinde yaptıkları araştırma ve geliştirme harcamaları tutarını geçmemek üzere ilgili dönemde ödemeleri gereken yıllık kurumlar vergisinin % 20 sinin kanunî süresinde tahsilinden vazgeçilerek, bu orana isabet eden vergi üç yıl süre ile faizsiz olarak ertelenebilir. Ertelenen bu vergi üç yıl içinde kurumlar vergisinin ödenme taksitleri ile birlikte eşit taksitler halinde ödenir.

Bu uygulamanın usul ve esasları Maliye ve Gümrük Bakanlığınca tayin ve tespit olunur.

(3) (4842 sayılı Kanunla değişmeden önceki ibare) ödenme taksitleri ile birlikte eşit taksitler halinde ödenir.

(**) 7. (4684 sayılı Kanunun 18/A maddesiyle değişen paragraf Yürürlük; 03.07.2001) Kurumlar vergisi beyannamelerinde her yılın zararı ayrı ayrı gösterilmek ve beş yıldan fazla nakledilmemek koşuluyla geçmiş yılların mali bilançolarına göre meydana gelen zararlar (aynı sektörde faaliyet devir alınan kurumların, devir tarihi itibarıyla zarar dışındaki aktif toplamını geçmeyen zararları ile 38 inci maddede belirtilen bölünme işlemi sonucu münfesiş olan kurumun zarar dışındaki aktif toplamını geçmeyen zararları dahil.) (4)

(3380 sayılı Kanunun 7'inci maddesiyle eklenen hüküm) Tam mükellefiyette yurt dışı faaliyetlerden doğan zararlar, faaliyette bulunulan ülkenin vergi kanunlarına göre beyan edilen vergi matrahlarının (zarar dahil) her yıl o ülke mevzuatına göre denetim yetkisi verilen kuruluşlara rapora bağlanmasında ve bu raporun aslı ile tercüme edilmiş bir örneğinin Türkiye'deki ilgili vergi dairesine ibrazı halinde gider olarak indirilebilecektir. Denetim kuruluşlarınınca hazırlanacak raporun ekinde yer alan vergi beyanlarının, bilanço ve kâr-zarar cetvellerinin o ülkedeki yetkili mali makamlarca onaylanması zorunludur. Faaliyette bulunulan ülkede denetim kuruluşu olmaması halinde, her yıla ait vergi beyannamesinin, o ülke yetkili makamlarından alınan birer örneğinin mahallindeki Türk elçilik ve konsoloslukları, yoksa orada Türk menfaatlerini koruyan ülkenin aynı mahiyetteki temsilcilerine onaylatılarak, aslının ve tercüme edilmiş bir örneğinin ilgili vergi dairesine ibrazı yeterlidir.

(3380 sayılı Kanunun 7'inci maddesiyle eklenen hüküm) Türkiye'de gider yazılan yurt dışı zararın, ilgili ülkede de mahsup edilmesi ve gider yazılması halinde, Türkiye'deki beyannameye dahil edilecek yurt dışı kazanç, mahsup veya gider yazılmadan önceki tutar olacaktır.

(3380 sayılı Kanununun 7'inci maddesiyle eklenen hüküm) Türkiye'de Kurumlar Vergisi'nden istisna edilen kazançlarla ilgili yurt dışı zararlar, yurt içindeki kazançlardan indirilmez.

(3380 sayılı Kanunun 7'inci maddesiyle eklenen hüküm) Bu bendin uygulamasıyla ilgili usul ve esasları belirlemeye Maliye ve Gümrük Bakanlığı yetkilidir.

(4) (4684 sayılı Kanunla değişmeden önceki şekli) 7. (2573 sayılı Kanunun 5'inci maddesiyle değişen bent) Beş yıldan fazla nakledilmemek şartıyla geçmiş yılların mali bilançolarına göre meydana gelen zararlar (bilançolarda her yılın zararının ayrı ayrı gösterilmesi şarttır.)

Zarar Mahsubu ve Diğer İndirimler

Mükerrer Madde 14 - (5228 sayılı Kanunun 32'inci maddesiyle eklenen madde, Yürürlük; 31.7.2004) 1. Kurumlar vergisi matrahının tespitinde, kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca

gösterilmek üzere, kurum kazancından aşağıdaki indirimler yapılır.

a) Her yıla ilişkin tutarlar ayrı ayrı gösterilmek ve beş yıldan fazla nakledilmemek koşuluyla geçmiş yılların malî bilançolarına göre meydana gelen zararlar (aynı sektörde faaliyet göstermesi, son beş yıla ilişkin kurumlar vergisi beyannamelerinin kanunî süresinde verilmiş olması koşullarıyla 37 ve 39 uncu maddeler çerçevesinde devir alınan kurumların, devir tarihi itibarıyla aktif toplamını geçmeyen zararları ile 38 inci maddede belirtilen bölünme işlemi sonucu münfesi olan kurumun aktif toplamını geçmeyen zararları dahil).

Tam mükellefiyette yurt dışı faaliyetlerden doğan zararlar, faaliyette bulunulan ülkenin vergi kanunlarına göre beyan edilen vergi matrahlarının (zarar dahil) her yıl o ülke mevzuatına göre denetim yetkisi verilen kuruluşlarca rapora bağlanması ve bu raporun aslı ile tercüme edilmiş bir örneğinin Türkiye'deki ilgili vergi dairesine ibrazı halinde indirim konusu yapılır. Denetim kuruluşlarınca hazırlanacak raporun ekinde yer alan vergi beyanlarının, bilanço ve kâr-zarar cetvellerinin o ülkedeki yetkili malî makamlarca onaylanması zorunludur. Faaliyette bulunulan ülkede denetim kuruluşu olmaması halinde, her yıla ait vergi beyannamesinin, o ülke yetkili makamlarından alınan birer örneğinin mahallindeki Türk elçilik ve konsoloslukları, yoksa orada Türk menfaatlerini koruyan ülkenin aynı mahiyetteki temsilcilerine onaylatılarak, aslının ve tercüme edilmiş bir örneğinin ilgili vergi dairesine ibrazı yeterlidir.

Türkiye'de indirim konusu yapılan yurt dışı zararın, ilgili ülkede de mahsup edilmesi veya gider yazılması halinde, Türkiye'deki beyannameye dahil edilecek yurt dışı kazanç, mahsup veya gider yazılmadan önceki tutardır.

Türkiye'de kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlarla ilgili yurt dışı zararlar, yurt içindeki kazançlardan indirilmez.

b) Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflara, kamu menfaatlerine yararlı sayılan derneklere ve bilimsel araştırma ve geliştirme faaliyetlerinde bulunan kurum ve kuruluşlara makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımların toplamının o yıla ait kurum kazancının % 5'ine kadar olan kısmı.

c) (b) bendinde sayılan kamu kurum ve kuruluşlarına bağışlanan okul, sağlık tesisi, yüz yatak (kalkınmada öncelikli yörelerde elli yatak) kapasitesinden az olmamak üzere öğrenci yurdu ile çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi ve bakım ve rehabilitasyon merkezi inşası dolayısıyla yapılan harcamalar veya bu tesislerin inşası için bu kuruluşlara yapılan her türlü bağış ve yardımlar ile mevcut tesislerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için yapılan her türlü nakdî ve aynî bağış ve yardımların tamamı.

d) Genel ve özel bütçeli kamu idareleri ile il özel idareleri ve belediyeler, köyler ve kamu yararına çalışan dernekler, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve bilimsel araştırma faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan ya da Kültür ve Turizm Bakanlığınca desteklenen veya desteklenmesi uygun görülen;

i. Kültür ve sanat faaliyetlerine ilişkin ticari olmayan ulusal veya uluslararası organizasyonların gerçekleştirilmesine,

ii. Ülkemizin uygarlık birikiminin kültürü, sanatı, tarihi, edebiyatı, mimarisi ve somut olmayan kültürel mirası ile ilgili veya ülke tanıtımına yönelik kitap, katalog, broşür, film, kaset, CD ve DVD gibi manyetik, elektronik ve bilişim teknolojisi yoluyla üretilenler de dahil olmak üzere görsel, işitsel veya basılı materyallerin hazırlanması, bunlarla ilgili derleme ve araştırmaların yayınlanması, yurt içinde ve yurt dışında dağıtımı ve tanıtımının sağlanmasına,

iii. Yazma ve nadir eserlerin korunması ve elektronik ortama aktarılması ile bu eserlerin Kültür ve Turizm Bakanlığı koleksiyonuna kazandırılmasına,

iv. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki taşınmaz kültür varlıklarının

bakımı, onarımı, yaşatılması, rölöve, restorasyon, restitüsyon projeleri yapılması ve nakil işlerine,

v. Kurtarma kazıları, bilimsel kazı çalışmaları ve yüzey araştırmalarına,

vi. Yurt dışındaki taşınmaz Türk kültür varlıklarının yerinde korunması veya ülkemize ait kültür varlıklarının Türkiye'ye getirilmesi çalışmalarına,

vii. Kültür envanterinin oluşturulması çalışmalarına,

viii. 2863 sayılı Kanun kapsamındaki taşınır kültür varlıkları ile güzel sanatlar, çağdaş ve geleneksel el sanatları alanlarındaki ürün ve eserlerin Kültür ve Turizm Bakanlığı koleksiyonuna kazandırılması ve güvenliklerinin sağlanmasına,

ix. Somut olmayan kültürel miras, güzel sanatlar, sinema, çağdaş ve geleneksel el sanatları alanlarındaki üretim ve etkinlikler ile bu alanlarda araştırma, eğitim veya uygulama merkezleri, atölye, stüdyo ve film platosu kurulması, bakım ve onarımı, her türlü araç ve teçhizatının tedariki ile film yapımına,

x. Kütüphane, müze, sanat galerisi ve kültür merkezi ile sinema, tiyatro, opera, bale ve konser gibi kültürel ve sanatsal etkinliklerin sergilendiği tesislerin yapımı, onarımı veya modernizasyon çalışmalarına,

İlişkin harcamalar ile bağış ve yardımların % 100'ü (Bakanlar Kurulu, bölgeler ve faaliyet türleri itibariyle bu oranı yarısına kadar indirmeye veya kanunî oranına kadar çıkarmaya yetkilidir.).

e) 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamında yapılan sponsorluk harcamalarının; amatör spor dalları için tamamı, profesyonel spor dalları için % 50'si.

2. Bağış ve yardımın nakden yapılmaması halinde bağışlanan veya yardımın konusunu teşkil eden mal veya hakkın maliyet bedeli veya mukayyet değeri, bu değer mevcut değilse Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre takdir komisyonlarınca tespit edilecek değeri esas alınır.

3. Bu maddenin uygulamasıyla ilgili usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Kabul Edilmeyen İndirimler

Madde No 15 - (199 sayılı Kanununun 13'üncü maddesiyle değiştirilen şekli) Kurum kazancının tesbitinde aşağıda yazılı indirimlerin yapılması kabul edilmez:

1. Öz sermaye üzerinden ödenen veya hesaplanan faizler.

2. Örtülü sermaye üzerinden ödenen veya hesaplanan faizler.

3. Sermaye şirketlerince dağıtılan örtülü kazançlar.

4. Her ne şekilde ve ne isimle olursa olsun ayrılan ihtiyat akçeleri (Türk Ticaret Kanunu'na, kurumların özel kanunlarına veya esas mukavele ve nizamnamelerine göre safi kazançlardan ayırdıkları bilmimum ihtiyatlar ile Bankalar Kanunu'na müsteniden bankaların ayırdıkları karşılıklar dahil.)

5. Dar mükellefiyete tabi kurumlardan ayrıca:

a) Bu kurumlar hesabına yaptıkları alım satımlar için ana merkeze veya Türkiye dışındaki şubelere verilen faizler, komisyonlar ve benzerleri;

b) Ana merkezin veya Türkiye dışındaki şubelerin giderlerine veya zararlarına iştirak etmek üzere

ayrılan hisseler (Türkiye'deki kurumun teftiş ve murakabesi için yabancı memleketlerden gönderilen yetkili kimselerin seyahat giderleri hariç.)

6. Bu kanuna göre hesaplanan Kurumlar Vergisi ile her türlü para cezaları, vergi cezaları ve Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümlerine göre ödenen cezalar, gecikme zamları ve faizler.

7. **(3239 sayılı Kanununun 143'üncü maddesiyle bent kaldırılmıştır.)**

8. **(4108 sayılı Kanununun 39'uncu maddesiyle bent kaldırılmıştır.) (*)**

9. **(2773 sayılı Kanununun 2'inci maddesiyle eklenen bent)** Kanunlarla veya kanunların verdiği yetkiye dayanılarak tespit edilen hadler saklı kalmak üzere, menkul kıymetlerin itibari değerlerinin altında satışından doğan zararlar ile ödenen komisyonlar ve benzeri her türlü giderler.

10. **(3505 sayılı Kanununun 20'inci maddesiyle eklenen bent)** Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ödenen gecikme faizleri.

11. **(3571 sayılı Kanununun 5'inci maddesiyle eklenen bent)** Her türlü alkol ve alkollü içkiler ile tütün ve tütün mamullerine ait ilan ve reklâm giderlerinin % 50'si **(90/1081 sayılı B.K.K. ile (0) sıfır)** (Bakanlar kurulu, bu oranı % 100'e kadar artırmaya, sıfıra kadar indirmeye yetkilidir.)

12. **(4008 sayılı Kanununun 27'nci maddesiyle eklenen bent Yürürlük; 1.1.1995)** Kiralama yoluyla edinilen veya işletmede kayıtlı olan yat, kotra, tekne, sürat teknesi gibi motorlu deniz, uçak ve helikopter gibi hava taşıtlarından işletmenin esas faaliyet konusu ile ilgili olmayanların giderleri ile amortismanları.

13. **(5024 Sayılı Kanununun 9/c maddesiyle bent kaldırılmıştır.) (**)**

14. **(4756 sayılı Kanununun 29 uncu maddesiyle eklenen bent Yürürlük; 21.05.2002)** Basın yoluyla işlenen fiillerden veya radyo ve televizyon yayınlarından doğacak maddî ve manevî zararlardan dolayı ödenen tazminat giderleri.

(*) 8. (Kaldırılmadan önceki şekli) (2362 sayılı Kanununun 11'inci maddesiyle eklenen bent) 8'inci maddenin 4 numaralı bendinde yer alan istisna kapsamına giren kurum kazançlarının elde edilmesi için yapılan bilumum giderler.

(**) (5024 Sayılı Kanununun 9/c maddesiyle kaldırılan bent) 13. (4008 sayılı Kanununun 27'nci maddesiyle eklenen bent Yürürlük; 1.1.1996) Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre, dönem sonu stoklarını son giren ilk çıkar yöntemine göre değerleyen veya amortismanına tabi sabit kıymetlerini yeniden değerlemeye tabi tutan kurumların (Bankalar, Sigorta Şirketleri ve Finans Kurumları hariç) Gelir Vergisi Kanunu'nun 41'inci maddesinin 8 numaralı bendindeki esaslar çerçevesinde hesapladıkları giderler.

Örtülü Sermaye

Madde 16 - (192 sayılı Kanununun 3'üncü maddesiyle değişen şekli) Kurumların aralarında vasıtalı, vasıtasız bir şirket münasebeti veya devamlı ve sıkı bir iktisadi münasebet bulunan gerçek ve tüzel kişilerden yaptıkları istikrazlar, teşebbüste devamlı olarak kullanılır ve bu istikrazlarla kurumun öz sermayesi arasındaki nispet, emsali kurumlarınkine nazaran bariz bir fazlalık gösterirse mezkur istikrazlar örtülü sermaye sayılır.

Örtülü Kazanç

Madde 17 -Aşağıdaki hallerde, kazanç tamamen veya kısmen örtülü olarak dağıtılmış sayılır:

1. **(2362 sayılı Kanununun 12'inci maddesiyle değişen bent)** Şirket kendi ortakları, ortaklarının ilgili bulunduğu gerçek ve tüzel kişiler, idaresi, murakabesi veya sermayesi bakımlarından vasıtalı vasıtasız olarak bağlı bulunduğu veya nüfuzu altında bulundurduğu gerçek ve tüzel kişiler ile olan münasebetlerinde emsaline göre göze çarparak derecede yüksek veya düşük fiyat veya bedeller üzerinden yahut bedelsiz olarak alım, satım, imalat, inşaat muamelelerinde ve hizmet ilişkilerinde

bulunursa;

2. Şirket, 1 numaralı fıkrada yazılı kimselerle olan münasebetlerinde emsaline göre göze çaracak derecede yüksek veya düşük bedeller üzerinden kiralama veya kiraya verme muamelelerinde bulunursa;

3. Şirket, 1 numaralı fıkrada yazılı kimselerle olan münasebetlerinde emsaline göre göze çaracak derecede yüksek veya düşük faiz ve komisyonlarla ödünç para alır veya verir;

4. Şirket, ortaklarından veya bunların eşleri ile usul ve furuundan ve 3'üncü dereceye kadar (dahil) kan ve sıhri hısımlarından şirketin idare meclisi başkan veya üyesi, müdürü veya yüksek memuru durumunda bulunanlara emsaline göre göze çaracak derecede yüksek aylık, ikramiye, ücret verir veya benzeri ödemelerde bulunursa.

İKİNCİ BÖLÜM

Yabancı ulaştırma kurumlarında matrah

Yabancı Ulaştırma Kurumlarında Kurum Kazancının Tesbiti

Madde 18 - (199 sayılı Kanunun 14'üncü maddesiyle değişen şekli) Yabancı ulaştırma kurumlarının vergiye matrah olacak kurum kazancı, 19'uncu maddeye göre tesbit edilecek hasıllata ortalama emsal nispetlerinin uygulanması suretiyle hesaplanır.

Ortalama emsal nispetleri, Türkiye'de daimi veya arızı olarak çalışan bütün kurumlar için aynı; kara, deniz ve hava ulaştırma işleri için ayrı ayrı olmak üzere Maliye Bakanlığı'nca tayin olunur. Maliye Bakanlığı lüzum gördüğü takdirde (En az bir yıl uygulanmış olmak şartıyla) cari ortalama emsal nispetlerini değiştirebilir.

Ortalama emsal nispetleri Resmi Gazete'de yayınlanır ve yayınlanma tarihini takibeden takvim yılı başından itibaren elde edilen kurum kazançları hakkında uygulanır.

Türkiye'de Elde Edilen Hasılat

Madde 19 - (199 sayılı Kanunun 15'inci maddesiyle değişen şekli) Onikinci maddenin 1 ve 7 numaralı bentlerine göre ticari ve arızı ticari kazançları dar mükellefiyet mevzuuna alınan yabancı ulaştırma kurumlarının Türkiye'de elde edilmiş sayılan hasılatı aşağıda yazılı unsurlardan terekküp eder:

1. Türkiye hudutları içinde cereyan eden kara ulaştırmalarında yolcu, yük ve bagaj taşıma ücreti (bilet bedeli ile birlikte alınan gider karşılıkları dahil) olarak ne isimle olursa olsun aldıkları paralar.

2. Türkiye'deki yükleme limanlarından yabancı memleketlerdeki varış limanlarına veya diğer bir kurumun gemisine aktarma yapılacak yabancı limana kadar cereyan eden deniz, hava ulaştırmalarında yolcu, yük ve bagaj taşıma ücreti (Bilet bedeli ile birlikte alınan gider karşılıkları dahil) olarak ne isimle olursa olsun aldıkları paralar.

3. Türkiye dışındaki ulaştırma işleri için diğer kurumlar hesabına Türkiye'de sattıkları yolcu ve bagaj biletleri ile Türkiye'de yaptıkları navlun mukaveleleri dolayısıyla kendilerine verilen komisyonlar ve ücretler.

Türkiye'de Elde Edilen Hasılat

Mükerrer Madde 19 - (2573 sayılı Kanunun 12'inci maddesiyle kaldırılmıştır.)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Beyanname

Beyan esası

Madde 20 -(199 sayılı Kanunun 16'ncı maddesiyle değişen şekli) Yirmidördüncü madde hükmü mahfuz kalmak şartıyla, Kurumlar Vergisi, mükellefin veya vergi sorumlusunun beyanı üzerine tarh olunur. Beyanname, ilgili bulunduğu hesap döneminin neticelerini ihtiva eder.

Her mükellef vergiye tabi kazancının tamamı için bir beyanname verir. **(3571 sayılı Kanunun 6'ncı maddesiyle eklenen hüküm)** Ancak kooperatiflerin gelirlerinin Gelir Vergisi Kanunu'nun 94' üncü maddesine göre tevkifata tabi tutulan gayrimenkul kira gelirlerinden ibaret bulunması halinde bu kira gelirleri için beyanname verilmez.

Mükelleflerin şubeleri, ajanlıkları, alım ve satım büro ve mağazaları, imalathaneleri veya kendilerine bağlı sair işyerleri için, bunların müstakil muhasebeleri ve ayrılmış sermayeleri olsa dahi, ayrı beyanname verilmez.

(4369 sayılı Kanunun 82/4-f maddesiyle kaldırılan fıkra. Yürürlük; 29.7.1998) (*)

(*) (199 sayılı Kanunun 16'ncı maddesiyle değişen fıkra) Tüzel kişiliği bulunmayan iktisadi kamu müesseseleri ile dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmelerden her biri için bunların bağlı oldukları kamu tüzel kişileri ile dernek ve vakıflar tarafından ayrı ayrı beyanname verilebilir.

Beyannamenin Verilme Zamanı ve Yeri

Madde No 21 - (199 sayılı Kanunun 17'inci maddesiyle değişen şekli) Kurumlar Vergisi beyannamesi, hesap döneminin kapandığı ayı takip eden **(5035 Sayılı Kanunun 48/5-a maddesiyle değişen ibare. Geçerlilik:01.01.2004; Yürürlük:02.01.2004)** dördüncü ayın onbeşinci günü akşamına kadar (*) mükellefin bağlı olduğu vergi dairesine verilir.

Sermaye şirketleri dışında kalan kurumların beyanname verme süresini uzatmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Dar mükellefiyette vergi muhatabının Türkiye'yi terketmesi halinde Kurumlar Vergisi beyannamesi memleketi terke takaddüm eden onbeş gün içinde verilir.

Mükellefin bağlı olduğu vergi dairesi:

1. Tam mükellefiyette, kurumun kanuni veya iş merkezinin bulunduğu yerin;
2. Dar mükellefiyette, kurumun Türkiye'deki işyerinin veya daimi temsilcisinin bulunduğu yerin; Türkiye'de işyeri veya daimi temsilcisi olmadığı takdirde yabancı kuruma kazanç sağlayanların bağlı olduğu;

Vergi dairesidir.

(3571 sayılı Kanunun 7'inci maddesiyle eklenen hüküm) Şu kadar ki, Maliye ve Gümrük Bakanlığı, mükelleflerin bağlı oldukları vergi dairelerini, kanunî veya iş merkezlerine bağlı kalmaksızın belirlemeye yetkilidir.

(*) (5035 Sayılı Kanunla değişmeden önceki şekli) dördüncü ay içinde

Özel Beyan Zamanı

Madde 22 - (4369 sayılı Kanunun 56'ncı maddesiyle değişen şekli Yürürlük; 1.1.1999) Dar mükellefiyete giren yabancı kurumların vergiye tabi kazancının Gelir Vergisi Kanunu'nun 80'inci maddesinde yazılı diğer kazanç ve iratlardan (telif, imtiyaz, ihtira, işletme, ticaret unvanı, alameti farika

ve benzeri gayri maddi hakların satışı, devir ve temlik karşılığında alınan bedeller hariç) ibaret bulunması halinde, yabancı kurum veya Türkiye'de namına hareket eden kimse bu gibi kazançları iktisap tarihinden itibaren 15 gün içinde anılan kanunun 101' nci maddesinde belirtilen vergi dairelerine beyanname ile bildirmeye mecburdur. (*)

(*) Madde 22 – (Değişmeden önceki şekli) (2362 sayılı Kanununun 14'üncü maddesiyle değişen madde) Dar mükellefiyete giren yabancı kurumların vergiye tabi kazancının Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80'inci ve 82'inci maddelerinde yazılı değer artış kazançları ve arızı kazançlardan (Kurumlar Vergisi Kanununun 24'üncü maddesinin (A) bölümünün 5 numaralı bendinde sayılanlar hariç) ibaret bulunduğu takdirde, yabancı kurum veya Türkiye'de namına hareket eden kimse bu gibi kazançları iktisap tarihinden itibaren 15 gün içinde Gelir Vergisi Kanununun 101'inci maddesinde belirtilen vergi dairelerine beyanname ile bildirmeye mecburdur.

Beyannamenin Muhteviyatı

Madde 23 - (3239 sayılı Kanununun 76'ncü maddesiyle değişen madde) Beyannamelerin şekil, muhteva ve ekleri Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nca tayin ve tespit olunur. Mükellefler beyanlarını bu beyanname ile yapmaya veya bu beyannamelerde yazılı bilgilere uygun olarak bildirmeye mecburdurlar.

Tevkifat Yolu İle Alınan Kurumlar Vergisi, Tevkifat Yapmaya Mecbur Olanlar ve Tevkifata Ait Muhtasar Beyanname

Madde No 24 - (3239 sayılı Kanununun 77 inci maddesiyle değişen madde) Dar mükellefiyete tabi kurumların ticarî, ziraî ve (4369 sayılı Kanununun 81/D-4 maddesiyle değişen ibare. **Yürürlük; 1.1.1999**) diğer kazanç ve iratları(*) dışında kalan kazanç ve iratları ile telif, imtiyaz, ihtira, işletme, ticaret unvanı, alameti farika ve benzeri gayri maddî hakların satışı, devir ve temlik mukabilinde alınan bedeller % 25 nispetinde kurumlar vergisi tevkifatına tabidir (**3946 sayılı Kanununun 31'inci maddesiyle değişen parantez içi ifade. Yürürlük; 1.1.1995**) (Gelir Vergisi Kanunu'nun 94 üncü maddesinin 6 numaralı bendi uyarınca tevkifata tabi tutulan kazanç ve iratlardan bu madde hükmüne göre ayrıca tevkifat yapılmaz.) (**)

Türkiye'de işyeri ve daimi temsilcisi bulunmayan dar mükellefiyete tabi kurumlar vergisi mükellefleri, Gelir Vergisi Kanunu'nun 30 uncu maddesinin (1) numaralı fıkrasındaki kazançları elde etmeleri halinde bu kazançlar kendilerince % 25 (**93/5147 B.K.K. ile "0" sıfır Yürürlük; 1.1.1994**) oranında tevkifata tabi tutulur. Tevkifata tabi tutulan bu kazançlar sadece muhtasar beyanname ile beyan edilir.

Yapılacak vergi tevkifatında kazanç ve iratlar gayrisafi miktarları üzerinden nazara alınır.

Bakanlar Kurulu, dar mükellefiyete tabi kurumların tevkifata tabi kazanç ve iratlarından yapılacak vergi tevkifat nispetini, gelir unsurları veya faaliyet konuları itibariyle ayrı ayrı belirlemeye, sifra kadar indirmeye veya yukarıdaki oranın bir katını geçmemek üzere yeri bir oran tesbit etmeye yetkilidir.

Bu maddeye göre vergisi tevkif suretiyle alınan kazanç ve iratlar için 20 ve 22 nci maddelere göre beyanname verilmesi veya bu madde kapsamına girmeyen kazanç ve iratlar için verilecek beyannamelere mezkûr kazanç ve iratların ithali ihtiyaridir. (**3946 sayılı Kanununun 31 inci maddesiyle değişen parantez içi ifade. Yürürlük; 1.1.1994**) (Şu kadar ki Gelir Vergisi Kanunu'nun 75'inci maddesinin ikinci fıkrasının 5 ve 7 numaralı bentlerinde yer alan menkul sermaye iratları ile yatırım fonları ve ortaklıklarının katılma belgeleri ve hisse senetlerinden elde edilen kâr paylarının verilecek beyannamelere dahil edilmesi zorunludur. (***)

Dar mükellef durumunda olan kurumlara yukarıda yazılı kazanç ve iratları sağlayanlar bu kazanç ve iratlardan kurumlar vergisi tevkifatı yapmaya mecburdurlar.

Kazanç ve iratları sağlayanlar, kurumlar vergisi tevkifatına tabi kazanç ve iratları nakden veya hesaben ödeyen veya tahakkuk ettiren gerçek ve tüzel kişilerdir.

Bu madde gereğince vergi tevkifatı yapanlar bir ay içinde nakden veya hesaben ödedikleri veya tahakkuk ettirdikleri kazanç ve iratlar ile bunlardan kestikleri kurumlar vergisini müteakip ayın (**5035 Sayılı Kanununun 48/5-b maddesiyle değişen ibare. Geçerlilik:01.01.2004; Yürürlük:02.01.2004**)

yirminci günü akşamına kadar(****) bağılı buldukları vergi dairesine muhtasar beyanname ile bildirirler.

Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunlarına göre defter tutmak mecburiyetinde olanlar bu maddeye göre yaptıkları vergi tevkifatını ayrıca kayıt ve hesaplarında gösterirler.

Muhtasar beyannamenin şekil, muhteva ve ekleri Maliye ve Gümrük Bakanlığı'nca tayin ve tesbit olunur. Mükellefler beyanlarını bu beyanname ile yapmaya veya bu beyannamelerde yazılı bilgilere uygun olarak bildirmeye mecburdurlar.

(*) (Değişmeden önceki ibare) sair kazanç ve iratlar.

(**) (Değişmeden önceki ibare) sair kazanç ve iratlar

(***) (Değişmeden önceki şekli) (Ancak her nevi tahvil ve Hazine Bonolarından elde edilen faizler ile gelir ortaklığı senetlerinden sağlanan gelirler için beyanname verilmez veya verilecek beyannamelere bu gelirler dahil edilmez.)

(****)(5035 sayılı Kanunla değişmeden önceki şekli) (4842 sayılı Kanunun 36/2-b maddesiyle değişen ibare Yürürlük; 01.01.2004)yirmiüçüncü günü akşamına kadar(x)

(x)(4842 sayılı Kanunla değişmeden önceki ibare) yirminci günü akşamına kadar

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM Verginin nispeti ve tarhi

Kurumlar Vergisi ve Geçici Vergi Oranı

Madde 25 - (4369 sayılı Kanunun 57 inci maddesiyle değişen fıkra. Yürürlük; 1.1.1999) Kurumlar vergisi, bu Kanuna göre tespit olunan kurum kazancından % 30 oranında alınır. (*)

Kurumlar vergisi mükellefleri, cari vergilendirme döneminin kurumlar vergisine mahsup edilmek üzere, Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 120 nci maddesinde belirtilen esaslara göre **(4842 sayılı Kanunun 36/2-c maddesiyle değişen ibare Yürürlük; 24.04.2003)** kurumlar vergisi oranında(****) geçici vergi öderler. (**)(***)

(4444 sayılı Kanunun 5'inci maddesiyle eklenen fıkra. Yürürlük; 1.1.2000) Bakanlar Kurulu bu maddede yazılı geçici vergi oranını beş puana kadar artırmaya veya indirmeye veya tekrar kanuni seviyesine getirmeye yetkilidir.

Bu kanunun 18 ve 19 uncu maddelerine göre vergilendirilen yabancı ulaştırma kurumlarında vergi oranını karşılıklı olmak şartıyla ülkeler itibariyle kara, deniz ve hava ulaştırma kurumları için ayrı ayrı veya topluca sifıra kadar indirmeye veya bu maddede yazılı oranın bir katını geçmemek üzere yeni bir oran tespit etmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Verginin nispeti:

(*) Madde 25 – (Değişmeden önceki şekli) (3332 sayılı Kanunun 13'üncü maddesiyle değişen fıkra) Kurumlar Vergisi, bu Kanuna göre tespit olunan kurum kazancından % 46 nispetinde alınır. Bakanlar Kurulu bu vergi nispetini % 50 oranına kadar artırmaya veya Kanunda yazılı orana kadar indirmeye yetkilidir.

(3332 sayılı Kanunun 13'üncü maddesiyle değişen fıkra) Bakanlar Kurulu, % 80'i nama yazılı olup, hisse senetleri borsaya kayıtlı bulunan ve sermaye yapısı ortaklar pay defterinden tespit edilen halka açık anonim şirketlerde vergi nispetini aşağıdaki şekilde indirebilir veya indirilmiş nispetleri birlikte veya ayrı ayrı en fazla 6 puana kadar artırabilir. Şu kadar ki, indirilmiş nispetlerin uygulanabilmesi için, aşağıdaki bentlerde tespit edilmiş şartların, ilgili hesap döneminin ilk altı ayında gerçekleşmesi şarttır. Şartların kaybedildiği hesap dönemi kazancına indirilmiş nispet uygulanmaz.

a) Anonim Şirketin ödenmiş sermayesinin en az % 25'inin, sermayedeki payları % 1'in altında olan 200'den fazla gerçek veya tüzel kişiye ait olması halinde, vergi nispeti % 40'a;

b) Anonim Şirketin ödenmiş sermayesinin en az % 51'inin, sermayedeki payları % 1'in altında olan 200'den fazla gerçek veya tüzel kişiye ait olması halinde, vergi nispeti % 35'e;

c) Anonim şirketin ödenmiş sermayesinin en az % 80'inin, sermayedeki payları, % 1'in altında olan 200'den fazla gerçek veya tüzel kişiye ait olması halinde, vergi nispeti % 30'a;

d) Yukarıda tanımlanan kurumlardan her birinin, sermayelerinin en az % 80'ine sahip oldukları anonim şirketlerde vergi nispeti ise;

i) (a) bendinde kayıtlı şirketlerin iştirak ettiği anonim şirketler için % 40'a;

ii) (b) bendinde kayıtlı şirketlerin iştirak ettiği anonim şirketler için % 35'e;

iii) (c) bendinde kayıtlı şirketlerin iştirak ettiği anonim şirketler için % 30'a indirilebilir.

(3318 sayılı Kanunun 1'inci maddesiyle eklenen fıkra) Bu Kanunun 18 ve 19'uncu maddelerine göre vergilendirilen yabancı ulaştırma kurumlarında vergi nispetini karşılıklı olmak şartıyla ülkeler itibariyle kara, deniz ve hava ulaştırma kurumları için ayrı ayrı veya topluca sifıra kadar indirmeye veya bu maddede yazılı oranın bir katını geçmemek üzere yeni bir oran tesbit etmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

(3318 sayılı Kanunun 1'inci maddesiyle eklenen fıkra) Bu maddeye göre, Bakanlar Kurulu'nca farklı oranda kurumlar vergisine tabi tutulan kurumlarla ilgili vergilemenin usul ve esaslarını belirlemeye de Bakanlar Kurulu yetkilidir. Hesaplanan vergilerde lira kesirleri atılır.

() (Değişmeden önceki şekli) (4108 sayılı Kanunun 31'inci maddesiyle değişen fıkra Geçerlilik 1.1.1995 Yürürlük : 2.6.1995)** Yukarıdaki orana göre hesaplanan vergi, indirim ve istisnalar düşülmeden önceki kurum kazancının % 20'sinden az olamaz. Bu hesaplamada iştirak kazançları ile yatırım fonları ve ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları ve yatırım indirimi dikkate alınmaz.

(*) (Değişmeden önceki şekli)** Yukarıdaki orana göre vergi, indirim ve istisnalar düşülmeden önceki kurum kazancının % 20'sinden az olamaz. Bu hesaplamadan iştirak kazançları ile yatırım fonları ve ortaklıkların portföy işletmeciliğinden doğan kazançları dikkate alınmaz.

(**)(4842 sayılı Kanunla değişmeden önceki ibare) (4444 sayılı Kanunun 5'inci maddesiyle değişen ibare. Yürürlük; 1.1.2000) % 20(1)** oranında

(1) (Değişmeden önceki şekli) üçer aylık kazançları üzerinden % 25 oranında

Kurumlar Vergisi ve Geçici Vergi Oranı

Mükerrer Madde 25 -(3946 sayılı Kanunun 38/3-b maddesiyle kaldırılmıştır. Yürürlük; 1.1.1994) (*)

(*) Mükerrer Madde 25 – (Kaldırılmadan önceki şekli) (3824 sayılı Kanunun 11'inci maddesiyle eklenen madde Geçerlilik; 1.1.1992 Yürürlük 11.7.1992) Kurumların, kurumlar vergisinden muaf veya müstesna kazançları ile Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 39 uncu maddesine göre indirim konusu gelirlerinin bulunması halinde, ödeyecekleri vergi; kurumlar vergisinden muaf veya müstesna tutulacak kazançları ile Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 39 uncu maddesine göre indirim konusu yapılacak gelirleri (iştirak kazançları hariç) toplamına ve kurumlar vergisi matrahına, bu Kanunun 25 inci maddesinde yazılı oranın uygulanması suretiyle hesaplanan verginin % 50'sinden az olamaz.

Bu şekilde hesaplanan vergiden bu Kanunun 25 inci maddesine göre hesaplanan vergi ile Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin (A) fıkrasının 8 ve 15 numaralı bentlerine göre hesaplanan tevkif suretiyle ödenecek vergiler toplamı düşülerek, kurumların ödeyecekleri asgari vergi farkı hesaplanır. Asgari vergi farkının doğması halinde, bu vergi bu Kanun hükümlerine göre beyan edilerek ödenir.

Bakanlar Kurulu bu maddede yazılı % 50 oranını, kazanç ve iratların her biri için iş ve mükellef grupları, sektörler ve faaliyet konuları, kazancın elde edildiği ülkeler ve menkul kıymetlerin türüne göre topluca veya ayrı ayrı % 100'e kadar artırmaya veya sıfıra "0" kadar indirmeye yetkilidir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, Maliye ve Gümrük Bakanlığınca tayin ve tesbit edilir.

Teklif Yeri

Madde 26 - Kurumlar vergisi, beyannamenin verildiği vergi dairesince tarh olunur.

Tarhiyatın Muhatabı

Madde 27 -(192 sayılı kanunun 5'inci maddesiyle değişen şekli) Kurumlar Vergisi:

1. Bu kanuna göre mükellef olanların tüzel kişiliği namına;
2. İktisadi kamu müesseselerinden, derneklere ve vakıflara ait iktisadi işletmelerden tüzel kişiliği haiz olmayanların vergisi, bunların bağlı oldukları kamu tüzel kişileri veya dernek veya vakıf namına;
3. Dar mükellefiyete tabi yabancı kurumların vergisi bunlar hesabına Türkiye'deki müdür veya temsilcileri, müdür veya temsilcileri mevcut değil ise, kazanç ve iratları yabancı kuruma sağlayanlar adına;

Tarh olunur.

Vergilendirme Dönemi

Madde 28 -(199 sayılı Kanunun 19'uncu maddesiyle değişen şekli) Kurumlar Vergisi'nde hesap dönemi vergilendirme dönemidir. Şu kadar ki, 22'inci madde gereğince verilen beyannamelerle bildirilen kazançların vergilendirilmesinde vergilendirme dönemi yerine kazancın iktisap tarihi esas alınır.

Tevkif suretiyle ödenen vergilerde, istihkak sahiplerince ayrıca yıllık veya özel beyanname verilmeyen ahvalde, tevkifatın ilgili bulunduğu dönemler vergilendirme dönemi sayılır.

Tarh Zamanı

Madde 29 -(192 sayılı kanunun 6'inci maddesiyle değişen şekli) Kurumlar Vergisi beyannamenin vergi dairesine verildiği günde, beyanname posta ile gönderilmişse, vergiyi tarh edecek daireye geldiği

tarihi takip eden üç gün içinde tarh edilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM
(4684 sayılı Kanununun 18/A maddesiyle
değişen başlık Yürürlük; 03.07.2001)
Tasfiye-Birleşme-Devir-Bölünme ve Hisse Değişimi(*)

(*) (4684 sayılı Kanunla değişmeden önceki bölüm başlığı) Tasfiye - Birleşme - Devir

Tasfiye dönemi

Madde 30 - (2362 sayılı Kanununun 17'inci maddesiyle değişen şekli) Her ne sebeple olursa olsun, tasfiye haline giren kurumların vergilendirilmesinde hesap dönemi yerine tasfiye dönemi kaim olur.

Tasfiye dönemi kurumun tasfiye haline girdiği tarihten başlar, bu tarihten aynı takvim yılı sonuna kadar olan dönem ile bu dönemden sonraki her takvim yılı müstakil bir tasfiye dönemi sayılır.

Tasfiyenin aynı takvim yılı içinde sona ermesi halinde tasfiye dönemi, kurumun tasfiye haline girdiği tarihten başlar ve tasfiyenin bittiği tarihe kadar devam eder.

Tasfiyenin nihayet bulunduğu dönemin sonunda tasfiye kar veya zararı kati olarak tespit ve evvelce verilmiş olan tasfiye beyannameleri bu neticeye göre ıslah edilir. Tasfiye zararla kapanırsa, evvelce verilmiş tasfiye beyannamelerine müsteniden tahsil edilmiş vergiler iade olunur.

Bir yıldan fazla süren tasfiyelerde tarh zamanaşımı, tasfiyenin nihayet bulunduğu dönemi takip eden yıldan itibaren başlar.

Tasfiye Beyannamesi

Madde 31 -(2362 sayılı Kanununun 18'inci maddesiyle değişen madde) Tasfiye beyannameleri, tasfiye memurları tarafından tasfiye dönemlerinin sonundan itibaren 21'inci maddede yazılı süreler içinde, tasfiye dönemi içinde tasfiye neticelenmişse, bilançonun veya nihai hesabın kesinleşmesinden itibaren 15 gün içinde kurumun bağlı olduğu vergi dairesine verilir.

Bu madde gereğince verilecek olan beyannamelere, bilanço ile kar ve zarar cetveli ve tasfiye bilançosuna göre ortaklara dağıtılan paralarla diğer değerlerin müfredatlı bir cetveli bağlanır. İşletme hesabı esasına göre defter tutanların beyannamelerine kar ve zarar cetveli yerine bu hesabın hülasası raprt olunur.

Tasfiye Karı

Madde 32 - (92 sayılı Kanununun 9'uncu maddesiyle değişen şekli) Tasfiye halindeki kurumların vergi matrahı tasfiye karıdır.

Tasfiye karı, tasfiye döneminin sonundaki servet değeri ile tasfiye döneminin başındaki servet değeri arasındaki müspet farktır.

Tasfiye karı hesaplanırken:

1. Ortaklara veya kurum sahiplerine tasfiye esnasında avans olarak veya sair suretle yapılan her nevi ödemeler tasfiyenin sonundaki servet değerine;
2. Mevcut sermayeye ilaveten ortaklar veya sahipleri tarafından yapılan ödemeler ile tasfiye esnasında elde edilen ve vergiden istisna edilmiş bulunan kazanç ve iratlar tasfiye döneminin başındaki servet

değerine ilave olunur.

İşletme hesabı esasına göre defter tutanların tasfiye karı, tasfiye dönemi zarfında elde edilen hasılat ile yapılan giderler arasındaki farktan tasfiye döneminin başındaki emtia mevcudunun değeri çıkarıldıktan sonra kalan miktardır.

Bu madde hükmüne göre tasfiye kararının hesaplanması sırasında, 14'üncü ve 15'inci maddelerin hükümleri de ayrıca göz önünde tutulur.

Servet Değeri

Madde 33 - (2573 sayılı Kanunun 8'inci maddesiyle değişen fıkra) Tasfiye döneminin başındaki servet değeri, kurumun tasfiye dönemi başındaki bilançosunda görülen öz sermayesidir. Bir yıldan fazla süren tasfiyelerde müteakip tasfiye dönemlerinin başındaki servet değeri, bir evvelki dönemin son bilançosunda görülen servet değeridir. Aşağıda yazılı olanların dışında kalan her nevi ihtiyatlarla dağıtılmamış kazançlar bu sermayeye dahildir.

1. Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar temettü ve kazanç vergilerinden istisna edilerek ayrılmış olan ihtiyat akçeleri ve banka zarar karşılıkları (Sonradan Kurumlar vergisine tabi tutulan ihtiyat akçeleri ve banka zarar karşılıkları öz sermayeye dahildir);
2. Vergi kanunlarına göre ayrılmış olan her türlü amortismanlar ve karşılıklar ile sigorta şirketlerinin teknik ihtiyatları;
3. Hissedar veya sahip olmayan kimselere dağıtılacak olan kazanç kısmı.

Hisselerine mahsuben ortaklara dağıtılan, satılan, devredilen veya kurum sahibine iade olunan değerler, Vergi Usul Kanunu'nun hükümlerine göre ve dağıtmanın, satışın, devrin veya iadenin yapıldığı günün emsal bedeli ile değerlendirilir.

Tasfiye Memurlarının Sorumluluğu

Madde 34 - (192 sayılı kanunun 11'inci maddesiyle değişen şekli) Tasfiye memurları kurumun tahakkuk etmiş vergileri ile tasfiye beyannamelerine göre hesaplanan vergileri ödemediği veya bu vergilerle diğer itirazlı tarhiyat için karşılık ayırmadan, İcra ve İflas Kanunu'nun 206'ıncı maddesinin 6'ıncı sırasında yazılı alacaklılara ödeme ve ortaklara paylaşım yapamazlar.

Aksi takdirde bu vergilerin asıl ve zamlarından ve vergi cezalarından şahsen ve müstesilsilen sorumlu olurlar.

Vergi aslı ve zamları, kendisine paylaşım yapılan ortaklardan da aranabilir. Ortaklardan tahsil edilmiş olan vergi asılları için ayrıca tasfiye memurlarına müracaat olunmaz.

Tasfiye memurları, bu madde gereğince ödedikleri vergilerin asıllarından dolayı, tasfiyeden hisse alan ortaklara, paylaşım yapılmışsa veya ortakların tasfiye payları vergileri karşılığında yetmezse alacaklarını tamamen veya kısmen tahsil eden alacaklılara rücu edebilirler.

Tasfiye Muamelelerinin İncelenmesi

Madde 35 - Tasfiye beyannamesinin verilmesiyle birlikte tasfiye memurları muamelelerini vergi bakımından incelenmesini bir talepname ile isterler.

Talepnamenin verilmesinden itibaren en geç bir ay içinde vergi incelemelerine başlanarak aralıksız devam olunur.

Vergi incelemelerinin bitmesini takip eden on beş gün içinde vergi dairesi neticeyi tasfiye memurlarına yazı ile bildirir. Buna göre kurumdan aranan vergilerin neticesi alınıncaya kadar tasfiye memurlarının

34'üncü maddede yazılı sorumluluğu devam eder.

(5228 sayılı Kanunun 33'üncü maddesiyle eklenen fıkra, Yürürlük; 31.7.2004) Maliye Bakanlığı mükelleflerin, hukukî statülerini, faaliyet gösterdikleri alanları ve tasfiyeye giriş tarihindeki aktif büyüklüklerini dikkate almak suretiyle tasfiye işlemlerine yönelik inceleme yaptırmamaya yetkilidir.

Birleşme

Madde 36 - Bir veya birkaç kurumun diğer bir kurumla birleşmesi, birleşme sebebiyle infisah eden kurumlar bakımından tasfiye hükmündedir. Ancak, birleşmede tasfiye karı yerine birleşme karı vergiye matrah olur.

Tasfiye kararının tesbiti hakkındaki hükümler, birleşme kararının tesbitinde de caridir. Şu farkla ki, münfesihi kurumun veya kurumların ortaklarına veya sahiplerine birleşilen kurum tarafından doğrudan doğruya veya vasıta ile verilen değerler, kurumun tasfiyesi halinde ortaklara dağıtılan değerler yerine geçer.

Birleşilen kurumdan alınan değerler Vergi Usul Kanunu'nda yazılı esaslara göre değerlendirilir.

34 ve 35'inci maddelere göre tasfiye memurlarına düşen sorumluluk ve ödevler birleşme halinde, birleşilen kuruma terettüp eder.

Devir

Madde 37 -Aşağıda yazılı şartlar dahilinde vaki olan birleşmeler devir hükmündedir:

1. Birleşme neticesinde infisah eden kurum ile birleşilen kurumun kanuni veya iş merkezleri Türkiye'de bulunacaktır;
2. Münfesihi kurumun devir tarihindeki bilanço değerlerini birleşilen (Devralan) kurum, kül halinde devralacak ve aynen bilançosuna geçirecektir.
3. **(4108 sayılı Kanunun 39'uncü maddesiyle bent kaldırılmıştır) (*)**

Kurumların yukarıdaki şartlar dahilinde şekil değiştirmeleri de devir hükmündedir.

(*) 3. (Kaldırılmadan önceki şekli) Birleşilen kurum münfesihi kurumun ortaklarına veya sahiplerine devraldığı servet nispetinde hisse verecektir.

Bölünme ve hisse değişimi(*)

Madde 38 - (4684 sayılı Kanunun 18/B maddesiyle değişen madde Yürürlük; 03.07.2001)

Aşağıdaki işlemler bölünme veya hisse değişimi hükmündedir.

1- Tam mükellef bir sermaye şirketinin tasfiyesiz olarak infisah etmek suretiyle bütün mal varlığı, alacak ve borçlarını mukayyet değerleri üzerinden mevcut veya yeni kurulacak tam mükellefiyete tabi iki veya daha fazla sermaye şirketine devretmesi ve karşılığında devredilen sermaye şirketinin ortaklarına devralan sermaye şirketinin sermayesini temsil eden iştirak hisseleri verilmesi (devredilen şirketin ortaklarına verilecek iştirak hisselerinin itibari değerinin % 10'una kadarlık kısmının nakit olarak ödenmesi işlemin bölünme sayılmasına engel değildir.).

2- **(5228 Sayılı Kanunun 59/16 maddesiyle değişen ibare Yürürlük; 31.07.2004)**Tam mükellef bir sermaye şirketinin veya bu mahiyetteki bir yabancı kurumun Türkiye'deki işyeri veya daimi temsilcisinin bilançosunda(**) yer alan gayrimenkuller ve iştirak hisseleri ile üretim tesisleri, hizmet işletmeleri ve bu tesis ve işletmelere bağlı gayrimaddi haklar, hammadde, yarı mamul ve mamul malların, mukayyet değerleri üzerinden mevcut veya yeni kurulacak tam mükellef bir sermaye şirketine, bu değerleri devreden şirketin ortaklarına verilmek veya devreden şirkette kalmak üzere,

devralan şirketin iştirak hisseleri karşılığında aynî sermaye olarak konulması.

3- Tam mükellef bir sermaye şirketinin, diğer bir sermaye şirketinin hisselerini, bu şirketin yönetimini ve hisse senedi çoğunluğunu elde edecek şekilde devralması ve karşılığında bu şirketin ortaklarına kendi şirketinin sermayesini temsil eden iştirak hisselerini vermesi (hisseleri devralınan şirketin ortaklarına verilecek iştirak hisselerinin itibari değerinin % 10'una kadarlık kısmının nakit olarak ödenmesi işlemin hisse değişimi sayılmasına engel değildir.).

Aktifi ve pasifi düzenleyici hesaplar ilgili olduğu aktif veya pasif hesaplara birlikte devrolunur.

Maliye Bakanlığı bölünme işlemleri ile ilgili usulleri belirlemeye yetkilidir. (***)

(*) (4684 sayılı Kanunla değişmeden önceki başlık) Devir Halinde Vergilendirme

(**) Tam mükellef bir sermaye şirketinin bilançosunda

(***) (4684 sayılı Kanunla değişmeden önceki madde) Devirlerde, aşağıdaki şartlara uyulduğu takdirde, münfesi kurumun sadece devir tarihine kadar elde ettiği kazançlar vergilendirilip, doğrudan doğruya birleşmeden doğan karlar hesaplanmaz ve vergilendirilemez:

1. Münfesi kurum ile birleşilen kurum müştereken imzalayacakları bir devir beyannamesini, birleşme tarihinden itibaren on beş gün içinde münfesi kurumun bağlı bulunduğu vergi dairesine verecekler ve bu beyannameye devir bilançosunu bağlayacaklardır;
2. Birleşilen kurum münfesi kurumun tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarını ödeyeceğini ve diğer vecibelerini yerine getireceğini devir beyannamesine bağlı bir taahhütname ile taahhüt edecektir. Mahallin en büyük malmemuru bu hususta birleşilen kurumdan ayrıca teminat isteyebilir.

Devir ve bölünme hallerinde vergilendirme (*)

Madde 39 -(4684 sayılı Kanunun 18/C maddesiyle değişen madde Yürürlük; 03.07.2001) A)

Devirlerde, aşağıdaki şartlara uyulduğu takdirde, münfesi kurumun sadece devir tarihine kadar elde ettiği kazançlar vergilendirilip, doğrudan doğruya birleşmeden doğan kârlar hesaplanmaz ve vergilendirilmez.

1- Münfesi kurum ile birleşilen kurum, müştereken imzalayacakları bir devir beyannamesini, birleşme tarihinden itibaren on beş gün içinde münfesi kurumun bağlı bulunduğu vergi dairesine verirler ve bu beyannameye devir bilançosunu bağlarlar.

2- Birleşilen kurum münfesi kurumun tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarını ödeyeceğini ve diğer vecibelerini yerine getireceğini devir beyannamesine bağlı bir beyanname ile taahhüt eder. Mahallin en büyük mal memuru bu hususta birleşilen kurumdan ayrıca teminat isteyebilir.

B) 38 inci maddenin birinci fıkrasının (1) numaralı bendine göre gerçekleştirilen bölünmelerde, aşağıdaki şartlara uyulduğu takdirde bölünme suretiyle münfesi hale gelen kurumun sadece bölünme tarihine kadar elde ettiği kazançlar vergilendirilip, doğrudan doğruya bölünmeden doğan kârlar hesaplanmaz ve vergilendirilmez.

1- Bölünen kurum ile bu kurumun varlıklarını devralan kurumlar müştereken imzalayacakları bir bölünme beyannamesini, bölünme tarihinden itibaren on beş gün içinde bölünen kurumun bağlı olduğu vergi dairesine verirler ve bu beyannameye bölünme tarihindeki bilanço ve gelir tablosunu, bölünme sözleşmesini ve bölünen kurumun varlıklarını devralan kurumların yeni sermaye yapısını gösteren Ticaret Sicili Müdürlüğü yazısının bir örneğini bağlarlar.

2- Bölünen kurumun varlıklarını devralan kurumlar, bölünen kurumun bölünme tarihine kadar tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarından müteselsilen sorumlu olacaklarını ve bu vecibelerini yerine getireceklerini bölünme beyannamesine bağlı bir taahhütname ile taahhüt ederler. Mahallin en büyük mal memuru bu hususta bölünen kurum ile bu kurumun varlıklarını devralan kurumlardan teminat isteyebilir.

C) Bu maddeye göre yapılan devir ve bölünmelerde, devir veya bölünme tarihine kadar olan kazancın vergilendirilmesi için devir veya bölünmeye ilişkin şirket yetkili kurulu kararının Ticaret Sicilinde tescil edildiği tarih itibarıyla hesaplanan kazanç, bu kararın ilan edildiği tarihten itibaren onbeş gün içinde bölünme veya devir dolayısıyla münfesi hale gelen kurumun bağlı bulunduğu vergi dairesine kurumlar vergisi beyannamesi ile beyan edilir. Bu beyannameye devir veya bölünme bilançosu ile gelir

tablosu bağlanır.

D) 38 inci maddenin birinci fıkrasının (2) ve (3) numaralı bentlerinde belirtilen işlemlerden doğan kârlar hesaplanmaz ve vergilendirilmez. 38 inci maddenin birinci fıkrasının (2) numaralı bendine göre gerçekleştirilen bölünme işlemlerinde bölünen kurumun bölünme tarihine kadar tahakkuk etmiş ve edecek vergi borçlarından bölünen kurumun varlıklarını devralan kurumlar müteselsilen sorumlu olur. (**)

(*) (4684 sayılı Kanunla değişmeden önceki başlık) Devir Bilançosu ve Devir Beyannamesi

(**) (4684 sayılı Kanunla değişmeden önceki madde) 38'inci maddeye göre, devir tarihine kadar olan kazancın vergilendirilmesi için devir bilançosu ve kar ve zarar cetveli müfeseh kurum tarafından bir beyannameye bağlanır ve bu beyanname devir tarihinden itibaren 15 gün içinde vergi dairesine tevdi olunur.

ÜÇÜNCÜ KISIM Verginin ödenmesi

Ödeme Süresi

Madde No 40 - (4842 sayılı Kanunun 20'nci maddesiyle değişen madde Yürürlük; 2003 yılı gelirlerine de uygulanmak üzere 01.01.2004) Kurumlar vergisi (5035 Sayılı Kanunun 48/5-c maddesiyle değişen ibare. Geçerlilik:01.01.2004; Yürürlük:02.01.2004) beyannamenin verileceği ayın sonuna() ödenir. (*)**

(*) (4842 sayılı Kanunla değişmeden önceki madde) (2773 sayılı Kanunun 4'üncü maddesiyle değişen madde) Kurumlar Vergisi Nisan, Temmuz ve Ekim aylarında olmak üzere üç eşit taksitte ödenir. Hesap dönemleri veya beyanname verme süreleri Maliye Bakanlığı'na tayin olunan mükellefler tarafından biri beyannamenin verildiği ayda, diğerleri ise bu ayı takip eden üçüncü ve altıncı ayda olmak üzere üç eşit taksitte ödenir.

(**) (5035 Sayılı Kanunla değişmeden önceki şekli) beyanname verme süresi içinde

Geçici Vergi

Mükerrer Madde 40 - (4369 sayılı Kanunun 82/4-g maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Yürürlük: 1.1.1999) (*) ()**

(*) Mükerrer Madde 40 – (3505 sayılı Kanunun 21'inci maddesiyle değişen madde) Kurumlar vergisi mükellefleri, cari vergilendirme döneminin kurumlar vergisine mahsup edilmek üzere, Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 120 nci maddesinde belirtilen esaslara göre geçici vergi öderler. Şu kadar ki, geçici verginin beyanı hakkında, bu Kanun hükümleri uygulanır.

(Fıkra; 1989/42 sayılı Anayasa Mahkemesi Kararı ile iptal edilmiştir.) (1)

Yeni işe başlayan mükelleflerde, ilk kurumlar vergisi beyannamesi verilinceye kadar geçici vergi aranmaz.

Bakanlar Kurulu, % 50 olan geçici vergi oranını % 100'e kadar artırmaya veya % 25'e kadar indirmeye yetkilidir. (93/5141 sayılı B.K.K. ile % 70 Yürürlük; 31.12.1993)

Geçici vergiye ilişkin usul ve esaslar Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından tespit edilir.

Gelir Vergisi Kanununun dahili tevkifata ilişkin hükümleri Kurumlar vergisi mükellefleri hakkında da uygulanır.

(1) (İptal edilmeden önceki şekli) Kurumlar Vergisi mükelleflerinin ödeyecekleri geçici vergi tutarı; Zarar beyan eden kurumlar dahil, Gelir Vergisi Kanununa göre birinci sınıf tacirler için uygulanan ve bir önceki yıl gelirlerinin tespitinde esas alınan hayat standardı temel gösterge tutarının, kurum ortak sayısı (eshamlı komandit şirketlerde komandite ortaklar hariç) ile çarpılması sonucu bulunacak tutara isabet eden kurumlar vergisinin % 50'sinden az olamaz. Ortak sayısının 5'i aşması halinde, asgari tutarın hesabında, ortak sayısı 5 olarak dikkate alınır. (3558 sayılı Kanunun 3'üncü maddesiyle eklenen hüküm) Ancak kooperatifler, dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler ile kanunla kurulan mesleki kuruluşlara ait olup, ayrı tüzelkişiliği olmayan iktisadi işletmeler için hayat standardı esası ve ortak sayısı dikkate alınmak suretiyle hesaplanan asgari geçici vergi uygulanmaz.

(**) Mükerrer Madde 40 – (Değişmeden önceki şekli) (3239 sayılı Kanunun 79'uncu maddesiyle eklenen madde) Kurumlar vergisi mükellefleri, cari vergilendirme döneminin kurumlar vergisine mahsup edilmek üzere Gelir Vergisi Kanununun dahili tevkifat ile ilgili hükümlerine göre dahili tevkifat yaparak vergi dairesine öderler.

Özel Ödeme Süreleri

Madde 41 - (5228 sayılı Kanunun 34'üncü maddesiyle değişen madde, Yürürlük; 31.7.2004)

Kurumlar vergisi, 22 nci maddede yazılı hallerde beyanname verme süresi içerisinde, 24 üncü maddede yazılı hallerde ise beyannamenin verileceği ayın yirmialtıncı günü akşamına kadar ödenir. (*)

(*) (199 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle değişen şekli) 22 ve 24'üncü maddelerde yazılı hallerde Kurumlar Vergisi, beyanname verme süresi içinde ödenir.

Tasfiye, birleşme, devir ve bölünme halinde ödeme (*)

Madde 42 - Tasfiye ve birleşme halinde tasfiye edilen veya birleşen kurumlar namına tasfiye veya birleşme karı üzerinden tarh olunan vergiler, tasfiye veya birleşme beyannamesini verme süresi içinde vergi dairesine yatırılır.

Tasfiye edilen veya birleşen kurumların bu kanuna göre tahakkuk etmiş olup henüz vadeleri gelmemiş bulunan vergileri de aynı süre içinde ödenir.

(4684 sayılı Kanununun 18/D maddesiyle değişen fıkra Yürürlük; 03.07.2001) 39 uncu maddenin (A) ve (B) fıkrası hükümleri dahilinde vukua gelen devir ve bölünmelerde, münfesi kurum namına tahakkuk eden vergiler 40 ıncı maddede yazılı **(4842 sayılı Kanununun 36/2-d maddesiyle değişen ibare Yürürlük; 01.01.2004)**sürede(***) birleşilen veya devralan kurumlardan alınır. (*)

(*) (4684 sayılı Kanunla değişmeden önceki başlık) Tasfiye, Birleşme ve Devir Halinde Ödeme

(**) (4684 sayılı Kanunla değişmeden önceki fıkra) 38'inci maddenin hükmü dahilinde vukua gelen devirlerde, münfesi kurum namına tahakkuk eden vergiler 40'inci maddede yazılı sürelerde birleşilen kurumdandır.

(***) (4842 sayılı Kanunla değişmeden önceki ibare) sürelerde

Yabancı Memleketlerde Ödenen Vergilerin Mahsubu

Madde 43 - Yabancı memleketlerde elde edilerek Türkiye'de genel netice hesaplarına intikal ettirilen kazançlardan mahallinde ödenen benzeri vergiler Türkiye'de tarh olunan kurumlar vergisinden indirilebilir. Ancak:

1. İndirilecek miktar, yabancı memleketlerde elde edilen kazançlara, bu kanunun 25'inci maddesinde yazılı nispetlerin uygulanmasıyla bulunacak miktardan fazla olamaz.
2. Yabancı memleketlerde vergi ödendiği yetkili makamlardan alınarak mahallindeki Türk elçilik veya konsoloslukları, yoksa mahallinde Türk menfaatlerini koruyan memleketin aynı mahiyetteki temsilcileri tarafından tasdik olunan vesikalarla tevsik edilmedikçe, yabancı memleketin vergisi Türkiye'de tarh olunan vergiden indirilemez.

Verginin tarhi sırasında yukarıda yazılı indirmeye ait vesikalar henüz gelmiş değilse, yabancı memlekette ödenen veya ödenecek olan vergi, 25'inci maddede yazılı nisbeti aşmamak şartıyla, o memleketteki cari olduğu bilinen nisbet üzerinden hesaplanır ve tarhiyatın bu suretle hesaplanan miktara isabet eden kısmı ertelenir. Aranan vesikalar tarh tarihinden itibaren en geç bir yıl zarfında vergi dairesine ibraz edildiği takdirde, bu vesikalarda yazılı kati miktara göre tarhiyat düzeltilir.

Mücbir sebepler olmaksızın vesikaların bu süre zarfında ibraz edilmemesi halinde, erteleme hükmü kalkmış olur. Bundan sonra aynı dönemin vergisi dolayısıyla yabancı memleketlerde ödenen benzeri vergiler tarhiyattan indirilmez.

Bu madde hükmünün uygulanmasında, yabancı para ile ödenen vergilere, bunların ilgili bulunduğu kazançların genel netice hesaplarına intikaline uygulanan kambiyo rayici uygulanır.

Kesilen Vergilerin Mahsubu

Madde No 44 - (4369 sayılı Kanununun 81'inci maddesiyle değişen şekli. Yürürlük: 1.1.2000) Beynamede gösterilen kazançlardan bu kanuna ve Gelir Vergisi Kanunu'na göre tevkifan kesilmiş olan vergiler (yatırım fonlarının katılma belgeleri ile yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kâr payları üzerinden fon ve ortaklık bünyesinde hesaplanan vergiler dahil) beyanname üzerinden hesaplanan Kurumlar Vergisi'nden mahsup edilir.

Mahsubu gereken miktar beyanname üzerinden hesaplanan Kurumlar Vergisi'nden fazla olduğu takdirde, keyfiyet vergi dairesince mükellefe yazı ile bildirilir. Aradaki fark mükellefin işbu yazıyı

tebellüğ tarihinden itibaren bir yıl içinde müracaatı halinde kendisine iade olunur. Bir yıl içinde müracaat etmeyen mükelleflerin bu farktan doğan alacakları düşer.

(5035 Sayılı Kanununun 17 inci maddesiyle eklenen fıkra;Geçerlilik;01.01.2004, Yürürlük:02.01.2004)Maliye Bakanlığı; iadeyi mahsuben veya nakden yaptırmaya, inceleme raporuna, yeminli mali müşavir raporuna veya teminata bağlamaya ve iade için aranılacak belgeleri belirlemeye yetkilidir.

(5035 Sayılı Kanununun 17 inci maddesiyle eklenen fıkra;Geçerlilik;01.01.2004, Yürürlük:02.01.2004)Bu yetki; kazanç türlerine, iade şekillerine, geliri elde edenin veya ödemeyi yapanın hukuki statüsüne göre ayrı ayrı kullanılabilceği gibi belli hadler çerçevesinde de kullanılabilir.

(5035 Sayılı Kanununun 17 inci maddesiyle eklenen fıkra;Geçerlilik;01.01.2004, Yürürlük:02.01.2004)Mahsuben iade işlemi, aranan tüm belgelerin tamamlanması koşuluyla, yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği tarih itibarıyla yapılır. İkmalen veya resen yapılan tarhiyatlarda mahsup işlemi, mahsup talebine ilişkin dilekçe ve eklerinin eksiksiz olarak vergi dairesi kayıtlarına girdiği tarih esas alınarak yapılır. Aranan belgelerin tamamlanması aşamasında yapılan tahsilatlar yönünden düzeltme yapılmaz.

Son Hükümler

Kıyas Yoluyla Uygulanacak Hükümler

Madde 45 - (2362 sayılı Kanununun 19'uncu maddesiyle değişen madde) Bu kanunda sözü geçen;

a) "Kazanç veya iradın ve gelir unsurlarının Türkiye'de elde edilmesi" ve "Türkiye'de daimi temsilci bulundurulması" hususlarında, Gelir vergisi Kanunu'nun 7'inci ve 8'inci maddelerinin hükümleri cari olur.

b) **(3824 sayılı Kanununun 12'inci maddesiyle değişen fıkra Geçerlilik; 1.1.1992 Yürürlük : 11.7.1992)** "Gayrimenkullerin ve hakların satışından, iştirak hisselerinin devir ve temlikinden doğan kazançlar" ve diğer kazanç ve iratlar tabirleri Gelir Vergisi Kanunu'nun 80 inci maddesi (*) şumulüne giren kazanç ve iratları ifade eder. Ancak, bu kazançlarla ilgili sözü edilen maddelerde yer alan vergilendirmeme konusundaki istisna, kayıt, şart ve sürelerle ait sınırlamalar dikkate alınmaz. (**)

(*) b) (Değişmeden önceki ibare) "Arızı kazançlar" tabirleri, Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80 ve 82'inci maddeleri

(**) (3824 sayılı Kanunla değişmeden önceki şekli) "Gayrimenkullerin ve hakların satışından, iştirak hisselerinin devir ve temlikinden doğan kazançlar" ve "arızı kazançlar" tabirleri Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80 ve 82'inci maddeleri şumulüne giren kazanç ve iratları ifade eder.

İndirim ve İstisnaların Sınırı

Mükerrer Madde 45 - (4008 sayılı Kanununun 28'nci maddesiyle eklenen madde Yürürlük; 6.7.1994) 1. Kurumlar vergisine ilişkin istisna, muafiyet ve kurum kazancının tespitinde indirimleri düzenleyen hükümler, ancak bu Kanun, Gelir Vergisi Kanunu ve Vergi Usul Kanunu'na hüküm eklenmek veya bu kanunlarda değişiklik yapılmak suretiyle düzenlenir

2. Uluslararası anlaşma hükümleri saklıdır.

Kaldırılan Hükümler

Madde 46 - Gelir Vergisi Kanunu'nun 108'inci maddesiyle yürürlükten kaldırılan hükümlerden ayrıca, bu kanuna uymayan sair bütün hükümler de yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 1 - (2362 sayılı Kanununun 20'inci maddesiyle eklenen madde) Bu kanunla değiştirilen Kurumlar Vergisi Kanunu'nun değişik 25'inci maddesinde yazılı vergi nispeti, kurumların

1980 takvim yılı kazançları hakkında da uygulanır.

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 2 - (3946 sayılı Kanunun 38/3-c maddesiyle kaldırılmıştır Yürürlük; 1.1.1994) ()**

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

(**) Geçici Madde 2 – (Kaldırılmadan önceki şekli) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle eklenen madde) 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten bu kanunun yürürlük tarihine kadar ayrılmış olan ihtiyat akçeleri ve banka provizyonları, bunların sermayeye eklenmesi veya ortaklara dağıtılması hallerinde, sermayeye eklendiği veya dağıtımının yapıldığı yılın ticari kazancına vergilendirilmeden önceki brüt tutarları üzerinden ilave edilir. Teşebbüsün tasfiyesi halinde ise tasfiye kârının hesaplanmasında nazara alınır. Bu ihtiyat akçeleri ve banka provizyonları üzerinden ödenmiş bulunan Kurumlar Vergisi ile tevkif yoluyla ödenen Gelir Vergileri, ödenecek Kurumlar Vergisinden mahsup edilir.

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 3 - (2573 sayılı Kanunun 12'inci maddesiyle kaldırılmıştır.)

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 4 -(2362 sayılı kanunun 20'inci maddesiyle eklenen madde) Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce başlanıp da yürürlük tarihine kadar sonuçlandırılmamış olan tasfiyelerde, tasfiye dönemi ve tasfiye beyannamesi hakkında eski hükümlerin uygulanmasına devam olunur.

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 5 - (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle eklenen madde) 1/1/1981 tarihinden önce yapılmış olan yatırım indirimine konu yatırım harcamalarına yatırım indirimine ilişkin eski hükümler, bu tarihten sonra yapılacak yatırım harcamalarına ise yatırım indirimine ilişkin yeni hükümler uygulanır.

1/1/1981 tarihinden önce başlandığı halde henüz bitmemiş olan yatırım indirimine konu yatırımlar nedeniyle uygulanacak yatırım indirimi tutarı yukarıdaki hükme göre hesaplanacak indirimler toplamını geçemez.

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 6 - (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle eklenen madde) 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun bu kanunla değiştirilen 24'üncü maddesinin 4 numaralı bendi hükmü ve buna ilişkin yeni nispetler, 1980 ve daha önceki yıllara ait kurum kazançlarından mezkur maddede yapılan değişikliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren nakden veya hesaben ödenen veya tahakkuk ettirilen iratlar hakkında da uygulanır.

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi

yürürlükten kaldırılmıştır.)

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 7 - (2573 sayılı Kanunun 12'inci maddesiyle kaldırılmıştır.)

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 8 -(2573 sayılı Kanunun 10'uncu maddesiyle eklenen madde) Deniz ulaştırma, gemi inşa ve onarım (yüzer havuzlar dahil) sektörleri, kalkınma planı ve yıllık programlarda gerekli tesbitler yapılınca kadar yatırım indirimi yönünden özel önem taşıyan sektör sayılır.

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 9 - (2573 sayılı Kanunun 11'inci maddesiyle eklenen madde) Bu kanunla değiştirilen Kurumlar Vergisi Kanunu'nun değişik 25'inci maddesinde yazılı vergi nispeti, kurumların 1982 takvim yılı kazançlarına ilişkin olup 1/1/1983 tarihinden itibaren beyanı gereken kazançlar hakkında uygulanır.

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 10 - (3332 sayılı Kanunun 14'üncü maddesiyle değişen fıkra) Tam mükellefiyete tabi kurumların iştirak hisselerinin veya gayrimenkullerinin 1987, 1988 ve 1989 yıllarında satışından doğan kazançların tamamının satışın yapıldığı yılda kurum sermayesine ilave edilmesi, anonim şirketler yönünden sermaye arttırımı nedeniyle çıkarılacak hisse senetlerinin nama yazılı olması ve en geç altı ay içinde borsaya kote ettirilmesi şartıyla sermayeye eklenen bu kazançlar, Kurumlar Vergisi'nden müstesnadır. Şu kadar ki, vadeli satış nedeniyle kazancın tamamının aynı yıl içinde ödenmiş sermayeye dönüştürülememesi halinde ödenen nakdî sermaye kadar istisnadan yararlanılır ve bu satıştan doğan kazançla ulaşıncaya kadar her yıl ödenen nakdî sermaye kurum kazancından indirilir. Satışın yapıldığı yılı takip eden ikinci yılın sonunda ödenmiş sermayeye dönüştüremeyen kazanç için istisna uygulanmaz.

Bu kazançların sermayeye ilavesi kar dağıtımı sayılmaz ve sermayeye ilave edilen kazançlar Gelir Vergisi Kanunu'nun 94'üncü maddesine göre tevkifata tabi tutulmaz.

Şu kadar ki, menkul kıymet veya gayrimenkul ticareti ile uğraşan kurumların, bu amaçla ellerinde bulundurdukları değerlerin satışından elde ettikleri kazançlar istisna kapsamı dışındadır.

(3239 sayılı Kanunun 80'inci maddesiyle değişen fıkra) Sermayeye eklenen bu kazançların beş yıl içinde herhangi bir surette işletmeden çekilmesi veya işletmelerin tasfiyesi halinde, bu kazançlar o yılın kazancı sayılarak vergiye tabi tutulur.

(3239 sayılı Kanunun 80'inci maddesiyle eklenen fıkra) 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'na ya da özel kanunlarına göre kurulan kooperatifler, ortağın sahip olabileceği en fazla pay tutarı dikkate alınmaksızın istisnadan yararlanırlar. Ancak iştirak hisseleriyle gayrimenkullerin satışından doğan kazanç sermayeye eklenmeyerek özel bir fon hesabında gösterilir ve hiç bir şekilde ortaklara dağıtılmaz, kooperatifin amaçlarının gerçekleştirilmesinde kullanılır.

(3332 sayılı Kanunun 14'üncü maddesiyle eklenen fıkra) Bu maddenin uygulanması dolayısıyla borsaya kote ettirilecek hisse senetleri için, hisse senetlerini çıkaran şirketin kârlılığı aranmaz. Türk

Ticaret Kanunu'nun 391' inci madesinin bu suretle gerçekleştirilecek sermaye artırımına aykırı hükümleri uygulanmaz. (**)

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

(**) (1990 Mali Yılı Bütçe Kanununun 60/b maddesi ile bu madde hükmü 1990 yılında da uygulanır.)

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 11 - (3239 sayılı kanunun 81'inci maddesiyle eklene madde) 1 Ocak 1986 tarihinden evvel ihraç kanunlarına veya devletin, kanunların verdiği yetkiye dayanarak akdettiği mukavelenamelere göre mevcut ve çıkacak vergilerden muaflığı kabul edilmiş olan menkul kıymetlerin temettü faiz ve ikramiyeleri kurumlar vergisinden müstesnadır **(92/3895 sayılı B.K.K. ile "0")**

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 12 - (3239 sayılı Kanunun 80'inci maddesiyle eklenen madde) Bu kanunla değiştirilen Kurumlar Vergisi Kanunu'nun değişik 25' inci maddesinde yazılı vergi nispeti, kurumların 1985 takvim yılı kazançlarına ilişkin olup 1.1.1986 tarihinden itibaren beyanı gereken kazançlar hakkında da uygulanır.

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 13 -(3946 sayılı Kanunun 38/3-c maddesiyle kaldırılmıştır. Yürürlük; 1.1.1994)()**

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

(**) Geçici Madde 13 – (Kaldırılmadan önceki şekli) (3239 sayılı Kanunun 80'inci maddesiyle eklenen madde) 2362 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten bu Kanunun yürürlük tarihine kadar ayrılmış olan ihtiyat akçeleri ve banka provizyonları, bunların sermayeye eklenmesi veya ortaklara dağıtılması hallerinde, sermayeye eklendiği veya dağıtımının yapıldığı yılın ticarî kazancına vergilendirilmeden önceki brüt tutarları üzerinden ilave edilir. Teşebbüsün tasfiyesi halinde ise tasfiye kârının hesaplanmasında nazara alınır.

Bu ihtiyat akçeleri ve banka provizyonları üzerinden ödenmiş bulunan kurumlar vergisi ile tevkif yoluyla ödenen gelir vergileri, ödenecek gelir ve kurumlar vergisinden mahsup edilir. Mahsup edilemeyen vergiler iade edilmez.

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 14 - (3239 sayılı Kanunun 80'inci maddesiyle eklenen madde) 1.1.1986 tarihinden önce ihraç kanunlarına veya devletin, kanunların verdiği yetkiye dayanarak akdettiği mukavelenamelere göre mevcut ve çıkacak vergilerden muaflığı kabul edilmiş olan menkul kıymetlerin Kurumlar Vergisi'nden istisna edilen temettü, faiz ve ikramiyelerine isabet eden giderler, (Gerçek giderlerin kati olarak tespit edilmemesi halinde, bahis konusu gerçek giderler, Kurumlar Vergisi'nden muaf menkul kıymetler portföyünün itibari değer toplamına T.C. Merkez Bankası Meclisi'nce menkul kıymetler portföyü ile ilgili giderler nazara alınarak tayin olunacak ortalama gider emsalinin uygulanması suretiyle bulunur. Vergiden muaf menkul kıymetler portföyünün itibari değer toplamı, ilgili hesap dönemine dahil ayların son günündeki vergiden muaf menkul kıymetler portföyünün ortalaması esas alınmak suretiyle tespit olunur.) kurum kazancının tespitinde indirim olarak kabul edilmez.

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 15 - (3332 sayılı Kanunun G.M. 1'i ile 31.12.1989'dan itibaren yürürlükten kalktı.)
(**)

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

(**) Geçici Madde 15 – (Kaldırılmadan önceki şekli) (3332 sayılı Kanunun 15'inci maddesiyle eklenen ve aynı kanunun G.M. 1'i ile yürürlükten kalkan madde) Anonim şirketlerden alacağı olan bankaların ve gereğinde bu bankalarla birlikte üçüncü kişilerin alacakları karşılığında sermayeden pay almaları halinde, sözkonusu anonim şirket ile bu şirketin kurum olan ortaklarının bu suretle elde edecekleri kazançlar aşağıda belirtilen şartlarla kurumlar vergisinden istisna edilir ve bu kazançlar Gelir Vergisi Kanunu gereğince tevkifata tabi tutulmaz.

a) Bankalar, üçüncü kişiler ve anonim şirket arasında sermayenin yeniden paylaşımında uzlaşmaya varılmış olması ve bu paylaşımın bu maddede belirtilen Kurulca uygun görülerek karara bağlanmış olması;

b) Silinen alacaktan ve yeni konan nakdi sermayeden oluşan fonun, en geç Kurul kararının verildiği takvim yılı sonuna kadar anonim şirket sermayesine eklenmesi ve borçlu şirketin eski ve yeni pay sahiplerine hisse verilmesi;

c) Anonim şirketin hisse senetlerinin en az % 80'inin nama yazılı hale getirilerek, borsaya kote edilmesi;

d) Yeni pay sahiplerine verilecek hisse senetlerinin toplam sermaye içindeki payının % 51 veya daha fazla olması;

Gerekir.

Bu maddede belirtilen Kurul, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan ile Maliye ve Gümrük Bakanından oluşur ve kararları Başbakanın onayı ile tekmül eder.

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 16 -(3380 sayılı Kanunun 9'uncu maddesiyle eklenen madde) 1991 yılı sonuna kadar yurtdışı faaliyet zararlarını yurt içi kurum kazancından indirecek mükellefler geçmiş beş yıllık faaliyet sonuçlarını, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun bu kanunla değişik 14'üncü maddesinin 7 numaralı bendindeki esaslara göre tevsik etmek zorundadırlar.

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 17 - (3505 sayılı Kanunun 22'inci maddesiyle eklenen madde) a) 1989 yılı içinde verilecek beyanname dönemine kadar geçen ayların herbiri için, 1987 yılına ait olup 1988 yılında beyan edilen kurum kazancı üzerinden hesaplanan kurumlar vergisinin 1/12'si geçici vergi olarak hesaplanır. Bu tutar, 1989 yılı kurum kazancı üzerinden hesaplanan vergiden mahsup edilmek üzere, eşit taksitler halinde ve her ay katma değer vergisi beyannamesi ile beyan edilerek aynı süre içinde ödenir.

Ancak, kurumlar vergisi mükelleflerinin bu suretle herbir ay için ödeyecekleri geçici vergi tutarı, Gelir Vergisi Kanunu'na göre birinci sınıf tacirlerin 1987 yılı gelirlerinin hayat standardı esasına göre tespitinde esas alınan temel gösterge tutarının, kurum ortak sayısı (eshamlı komandit şirketlerde komandite ortaklar hariç) ile çarpılması sonucu bulunacak tutara isabet eden kurumlar vergisinin 1/12'sinden az olamaz. Ortak sayısının 5'i aşması halinde, asgari tutarın hesabında, ortak sayısı 5 olarak dikkate alınır.

1988 yılı Aralık ayına ilişkin olarak 1989 yılı Ocak ayında verilmesi gereken katma değer vergisi beyannamelerinde bu aya ait dahili tevkifat beyan edilmez ve ödenmez.

b) 1988 ve önceki yıllara ait olup mahsubu yapılamayan dahili tevkifat tutarı, 1988 yılı kurum kazancının beyan edildiği kurumlar vergisi beyannamesi üzerinden hesaplanan kurumlar vergisinden mahsup edilir. Mahsup edilemeyen tutar 1989 yılına ilişkin olarak ödenecek geçici vergiye, artan kısmı diğer vergi borçlarına mahsup edilir. Bu mahsuplara rağmen kalan dahili tevkifat tutarı, mükellefin 1989 yılı sonuna kadar yazılı olarak talep etmesi halinde, kendisine red ve iade edilir.

c) Bakanlar Kurulu, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 8'inci maddesinin 6 ve 7 numaralı bentlerinde yer alan yetkilerini, 1.1.1988 -31.12.1997 tarihleri arasında asgari ihracat miktarlarını kendi içinde dilimlere ayırmak ve bu dilimleri herbiri için farklı istisna oranları tespit etmek suretiyle de kullanabilir.

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 18 - (3689 sayılı Kanunun 8'inci maddesiyle eklenen madde) Tam mükellefiyete tabi kurumların iştirak hisselerinin veya gayrimenkullerinin 1990, 1991 ve 1992 yıllarında satışından doğan kazançların tamamının satışın yapıldığı yılda kurum sermayesine ilave edilmesi, (92/3895 sayılı B.K.K. ile "0") anonim şirketler yönünden sermaye arttırımı nedeniyle çıkarılacak hisse senetlerinin

nama yazılı olması ve en geç altı ay içinde borsaya kote ettirilmesi şartıyla sermayeye eklenen bu kazançlar, Kurumlar Vergisi'nden müstesnadır. Şu kadar ki, vadeli satış nedeniyle kazancın tamamının aynı yıl içinde ödenmiş sermayeye dönüştürülmemesi halinde ödenen nakdî sermaye kadar istisnadan yararlanılır ve bu satıştan doğan kazançta ulaşıncaya kadar her yıl ödenen nakdî sermaye kurum kazancından indirilir. 1992 yılından sonra yapılacak tahsilatların sermayeye ilavesi halinde bu hüküm uygulanmaz.

Bu kazançların sermayeye ilavesi kâr dağıtımını sayılmaz ve sermayeye ilave edilen kazançlar Gelir Vergisi Kanunu'nun 94 üncü maddesine göre tevkifata tabi tutulmaz.

Şu kadar ki, menkul kıymet veya gayrimenkul ticareti ile uğraşan kurumların, bu amaçla ellerinde bulundukları değerlerin satışından elde ettikleri kazançları istisna kapsamı dışındadır.

Sermayeye eklenen bu kazançların beş yıl içinde herhangi bir surette işletmeden çekilmesi veya işletmelerin tasfiyesi halinde, bu kazançlar o yılın kazancı sayılarak vergiye tabi tutulur.

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'na ya da özel kanunlarına göre kurulan kooperatifler ortağın sahip olabileceği en fazla pay tutarı dikkate alınmaksızın istisnadan yararlanırlar. Ancak iştirak hisseleriyle gayrimenkullerin satışından doğan kazanç sermayeye eklenmeyerek özel bir fon hesabında gösterilir ve hiç bir şekilde ortaklara dağıtılmaz, kooperatifin amaçlarının gerçekleştirilmesinde kullanılır. Bu maddenin uygulanması dolayısıyla borsaya kote ettirilecek hisse senetleri için, hisse senetlerini çıkaran şirketin kârlılığı aranmaz. Türk Ticaret Kanunu'nun 391' inci maddesinin bu suretle gerçekleştirilecek sermaye artırımına aykırı hükümleri uygulanmaz.

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 19 - (3946 sayılı Kanunun 38/3-d) maddesiyle kaldırılmıştır. Yürürlük; 1.1.1994) ()**

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

(**) Geçici Madde 19 – (Kaldırılmadan önceki şekli) (3689 sayılı Kanunun 8'inci maddesiyle eklenen madde) 1.1.1991-31.12.2000 tarihleri arasında, münhasıran kalkınmada öncelikli yörelerde faaliyet gösteren ve kanunî ve iş merkezleri bu yörelerde bulunan ayrı tüzel kişiliğe sahip imalatçı kurumların, bu faaliyetlerinden elde edecekleri kazançları, kalkınmada birinci derecede öncelikli yörelerde % 20, kalkınmada ikinci derecede öncelikli yörelerde ise % 30 oranında Kurumlar Vergisine tabi tutulur.

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 20 - (3824 sayılı Kanunun 13'üncü maddesiyle eklenen geçici madde Yürürlük; 1.1.1993) Hayat sigorta şirketleri ve emekli sandıklarının hisse senedi ile Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 8'inci maddesinin (4108 sayılı Kanunun 32'inci maddesiyle değişen ifade. Yürürlük; 2.6.1995) 4 numaralı bendinin() (a) alt bendinde yer alan yatırım fonlarına ait katılma belgelerinin alım satımından elde ettikleri gelirleri 5 yıl süreyle kurumlar vergisinden müstesnadır. (92/3895 sayılı B.K.K. ile "0")**

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

(**) (Değişmeden önceki ifade) 12 numaralı bendinin.

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 21 - 1) (3946 sayılı Kanununun 33 üncü maddesiyle eklenen madde Yürürlük; 1.1.1993) Kurumlar Vergisi Kanunu'nun bu kanunla değişiklik yapılmadan önceki 8'inci maddesinin;

a) 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 17 ve 19 numaralı bent hükümleri, kurumların 1993 yılına ilişkin olup 1.1.1994 tarihinden itibaren beyanı gereken kazançları hakkında da uygulanır.

b) 14 numaralı bent hükmü, kurumların 1.1.1994 tarihinden önce devraldıkları kurumlara ait zararlar hakkında da uygulanır.

c) 15 numaralı bendinde yer alan istisna hükmünün uygulanmasına, 1.1994 tarihinden önce faaliyete geçen işletmelerin kazançları hakkında istisna süresi sona erinceye kadar devam olunur.

d) 18 numaralı bent hükmü, 1.1.1994 tarihinden önce satışı yapılan (vadeli satışlar dahil) iştirak hisselerinin veya gayrimenkullerinin satışından doğan kazançlar hakkında da uygulanır.

2) Kurumlar Vergisi Kanunu'nun bu kanunla değişiklik yapılmadan önceki 25'inci maddesi hükmü ile bu kanunla yürürlükten kaldırılan Mükerrer 25 ve geçici 19'uncu maddeleri hükümleri, kurumların 1993 yılına ilişkin olup, 1.1.1994 tarihinden itibaren beyanı gereken kazançları hakkında da uygulanır.

3) **(4684 sayılı Kanununun 18/E maddesiyle kaldırılmıştır Yürürlük; 03.07.2001) (***)**

4. **(4108 sayılı Kanununun 39 uncu maddesiyle kaldırılmıştır.) (**)**

(*) (2362 sayılı Kanununun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanununun 4, 1137 sayılı Kanununun 3, 192 sayılı Kanununun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

(**) **(Kaldırılmadan önceki şekli)** 4.Yurt dışında yapılan inşaat, onarma, montaj işlerinden ve teknik hizmetlerden sağlanan ve 1.1.1994-31.12.1999 tarihleri arasında Türkiye'de genel netice hesaplarına intikal ettirilen kazançlardan mahallinde ödenen benzeri vergilerin, Türkiye'de tarh olunan kurumlar vergisinden indirilmesi sonucu artan kısım, Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin ikinci fıkrasının 6 numaralı bendinin (b) alt bendine göre yapılan vergi tevkifatına mahsup edilir. Ancak, mahsup edilecek miktar, yabancı memleketlerde elde edilen kazançlar üzerinden bu Kanunun 25 inci ve Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin (6/b) bendine göre hesaplanan vergilerin toplamından fazla olamaz.

(***) **(4684 sayılı Kanunla kaldırılmadan önceki şekli)** 3. İştirak edilen şirketlerden bedelsiz alınan hisse senetlerinin satışında maliyet bedeli, bu hisse senetlerinin itibari değeri esas alınarak Gelir Vergisi Kanunu'nun 38'inci maddesinin sonuna bu kanunun 8 inci maddesi ile eklenen fıkra hükmüne göre artırılmak suretiyle bulunur. Bu hüküm 31.12.2010 tarihine kadar uygulanır.

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 22 - (4008 sayılı Kanununun 29'uncu maddesiyle eklenen geçici madde Yürürlük; 6.7.1994) Kurumlar Vergisi Kanunu'na bu kanunla eklenen mükerrer 45' inci madde hükmünün yürürlüğünden önce kurumlar vergisine ilişkin olarak başka kanunlarda yer alan muafiyet, istisna ve indirim hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

(*) (2362 sayılı Kanununun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanununun 4, 1137 sayılı Kanununun 3, 192 sayılı Kanununun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 23 - (4108 sayılı Kanununun 32'inci maddesiyle eklenen geçici madde Geçerlilik; 1.1.1994 Yürürlük : 2.6.1995) a) 1.1.1994-31.12.1998 tarihleri arasında uygulanmak üzere, tam mükellefiyete tabi kurumların iştirak hisselerinin veya gayrimenkullerinin satışından doğan kazancın, satışın yapıldığı yılda kurum sermayesine ilave edilen kısmı, kurumlar vergisinden müstesnadır. Şu kadar ki, vadeli satış halinde, satışın yapıldığı hesap dönemini takip eden ikinci hesap döneminin sonuna kadar tahsil edilen kazançların tutarı, ilgili yıl kurum kazancından indirilir. Bu tarihten sonra yapılacak tahsilat için bu hüküm uygulanmaz. İlk yapılan tahsilatın iştirak hissesi veya gayrimenkulün maliyet bedeline ilişkin olduğu kabul edilir.

Bu hüküm, kurumların üretim tesislerinin ve bu tesislere ilişkin gayrimenkullerinin tamamının veya bir kısmının, teşvik belgeli yatırım yapmak üzere kurulacak olan bir sermaye şirketine veya yeni kurulacak yabancı ortaklı bir anonim şirkete aynı sermaye olarak konulması halinde de uygulanır. Bu durumda yeni kurulacak şirketin tam mükellef ve yapacağı yatırımın asgari 5 milyon A.B.D. doları veya muadili yabancı para karşılığı Türk Lirası olması şarttır. Bu şartlara ilave olarak yabancı ortaklı sermaye şirketinde yabancı ortağın sermaye payını 1 milyon A.B.D. Doları veya muadili yabancı para karşılığı Türk Lirası ve % 20'den az olmaması ve kambiyo mevzuatı gereğince Türkiye'ye döviz olarak getirildiğinin tevsik edilmesi gerekir.

Bu kazançların sermayeye ilavesi kâr dağıtımı sayılmaz. Kurumlar vergisinden müstesna tutulan kazançlar, bu kanunun 25 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre % 20 kurumlar vergisine tabi tutulmaz. Üretim tesislerinin ve bu tesislere ilişkin gayrimenkullerin tamamının veya bir kısmının teşvik belgeli

yatırım yapmak üzere kurulacak bir sermaye şirketine veya yeni kurulacak yabancı ortaklı bir anonim şirkete aynı sermaye olarak konulmasından doğan ve bu maddeye göre vergiden müstesna tutulan kazançlar, Gelir Vergisi Kanunu'nun 94' üncü maddesinin birinci fıkrasının 6 numaralı bendinin (b) alt bendine göre vergi tevkifatına tabi tutulmaz. Bu hüküm uyarınca vergiden istisna edilen diğer kazançlar için ise bu vergi tevkifatı % 10 olarak uygulanır.

Kurumların iki tam yıl süreyle aktifinde yer almayan iştirak hisselerinin veya gayrimenkullerinin satışından elde ettikleri kazançlar ile menkul kıymet veya gayrimenkul ticareti ile uğraşan kurumların ellerinde bulundukları değerlerin satışından elde ettikleri kazançlar istisna kapsamı dışındadır.

Rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle edinilen hisse senetleri ile iştirak edilen kurumun ihtiyat akçeleri, banka provizyonları ve Vergi Usul Kanunu'na göre ayrılan yeniden değerlendirme fonlarının sermayeye ilavesi dolayısıyla bedelsiz alınan hisse senetlerinin en az iki yıl öncesinde iştirak edilen şirketlere ait olması halinde, rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle edinilen veya bedelsiz alınan bu hisse senetleri iki yıl önce iktisap edilmiş sayılır.

Sermayeye eklenen bu kazançların beş yıl içinde herhangi bir surette işletmeden çekilmesi veya bu süre içinde işletmelerin tasfiyesi halinde, bu kazançlar o yılın kazancı sayılarak vergiye tabi tutulur.

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'na ya da özel kanunlara göre kurulan kooperatifler, ortağın sahip olabileceği en fazla pay tutarı dikkate alınmaksızın gayrimenkul ve iştirak hisselerinin satışından doğan kazanç istisnasından yararlanırlar. Ancak, iştirak hisseleriyle gayrimenkullerin satışından doğan kazanç sermayeye eklenmeyerek özel bir fon hesabında gösterilir ve hiç bir şekilde ortaklara dağıtılmaz, kooperatifin amaçlarının gerçekleştirilmesinde kullanılır.

Türk Ticaret Kanunu'nun 391' inci maddesinin bu suretle gerçekleştirilecek sermaye artırımına aykırı hükümleri uygulanmaz.

Bu hükümden yararlanan kurumların gayrimenkul ve iştirak hisselerinin satışından doğan kazancın tespitinde Gelir Vergisi Kanunu'nun 38' inci maddesinin son fıkrası hükmü uygulanmaz.

(Yürürlük; 2.6.1995) Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra bu madde kapsamında yapılacak tescil işlemleri tapu ve kadastro harcından, lehe alınan paralar banka ve sigorta muameleleri vergisinden müstesnadır.

b) Bu kanunun 8' inci maddesinin 5 numaralı bendi ile geçici 11' inci maddesine göre kurumlar vergisinden müstesna tutulan kazançlar, 1.1.1994-31.12.1998 tarihleri arasında 25' inci maddenin ikinci fıkrasında öngörülen % 20 kurumlar vergisine tabi tutulmaz. Anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları hisse senetlerinin itibari değerlerinin üzerinde elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar, Gelir Vergisi Kanunu'nun 94' üncü maddesinin ikinci fıkrasının 6 numaralı bendinin (b) alt bendine göre tevkifata tabi tutulmaz. Vergiden istisna edilen diğer kazançlar için ise bu tevkifat % 10 olarak uygulanır.

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 24 -(4369 sayılı Kanunun 81'inci maddesiyle değişen şekli Yürürlük : 1.1.1999) Yurt dışında yapılan inşaat, onarma ve montaj işleri ve teknik hizmetlerden sağlanan ve 1.1.1994-31.12.2003(**) tarihleri arasında Türkiye'de genel netice hesaplarına intikal ettirilen kazançlar, bu işlerle ilgili hasılatın en az % 15'inin kambiyo mevzuatı gereğince Türkiye'ye döviz olarak getirildiğinin tevsik edilmesi şartıyla kurumlar vergisinden müstesnadır.

Vergiden müstesna tutulan bu kazançlar, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 25 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre % 20 oranlı kurumlar vergisine tabi tutulmaz. Gelir Vergisi Kanunu'nun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasının 6 numaralı bendinin (b) alt bendine göre bu kazançlar üzerinden yapılacak tevkifat oranları, halka açık anonim şirketlerde % 5, diğer kurumlarda ise % 10 olarak

uygulanır. Yurt dışında elde edilen bu kazançlara mahallinde uygulanan vergilerin oranının % 30(***)'unun üzerinde olması halinde, bu oranın üzerinde uygulanan her bir puan için % 0.70(****) oranında indirim yapılmak suretiyle uygulanır. Yurt dışında uygulanan vergi oranının halka açık şirketlerde % 33.5(*****), diğer kurumlarda ise % 37(*****)) oranında olması durumunda bu tevkifat oranları "0" sıfır olarak uygulanır. Ancak indirimli vergi tevkifat oranından yararlanabilmek için yabancı memleketlerde inşaat, onarma, montaj ve teknik hizmetlerden sağlanan kazançlara uygulanan vergi oranının o ülkenin yetkili makamlarından alınan ve mahallindeki Türk elçilik veya konsoloslukları, yoksa mahallinde Türk menfaatlerini koruyan memleketin aynı mahiyetteki temsilcileri tarafından tasdik olunan vesikaların aslı ile yapılan işe ilişkin sözleşmenin bir örneğinin Türkiye'de bağlı bulunulan vergi dairesine yıllık beyanname verme süresi içinde ibraz edilmesi şarttır.

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

(**) Değişmeden önceki tarih 31.12.1998

(***) Değişmeden önceki oran % 25

(****) Değişmeden önceki oran % 0,75

(*****)) Değişmeden önceki oran % 28,75

(*****)) Değişmeden önceki oran % 32,5

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 25 -(4369 sayılı Kanunun 82'inci maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır. Yürürlük: 1.1.1999) ()**

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

(**) Geçici Madde 25 – (4108 sayılı Kanunun 32'inci maddesiyle eklenen geçici madde Yürürlük; 2.6.1995) 1.1.1995-31.12.2000 yılları arasında uygulanmak üzere Kurumlar Vergisi mükelleflerince genel bütçeye dahil dairelere, katma bütçeli dairelere, il özel idarelerine, belediyelere, vakıflara veya köylere bağışlanan camilerin inşası dolayısı ile yapılan harcamalar veya camilerin inşası için anılan kuruluşlara yapılan her türlü bağış ve yardımlar ile mevcut camilerin idamesi için yapılan her türlü maddi ve aynı bağış ve yardımlar kurum kazancının tesbitinde gider olarak hasıllattan indirilir.

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 26 -(4108 sayılı Kanunun 32'inci maddesiyle eklenen geçici madde Yürürlük; 2.6.1995) Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 25 inci maddesinin bu kanunla değiştirilen ikinci fıkrası hükmü, 1995 yılı hesap döneminden itibaren elde edilen kazançlara uygulanır.

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

Geçici Maddeler(*)

Geçici Madde 27 - (4369 sayılı Kanunun 58'inci maddesiyle eklenen geçici madde) Bu kanunun yayımı tarihinden önce mükellefiyetini iş ortaklığı olarak tesis ettirmiş olan kurumlar, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren bir ay içerisinde vergi dairesine başvurarak Kurumlar Vergisi Kanunu'nun bu kanunla değiştirilen mükerrer 6 ncı maddesindeki ihtiyarilik hakkından yararlanabilirler. Bu hükmün uygulamasına ilişkin usul ve esasları tespit etmeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

(*) (2362 sayılı Kanunun 20'inci maddesiyle 5422 sayılı Kanunun 4, 1137 sayılı Kanunun 3, 192 sayılı Kanunun 1'inci geçici maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.)

(4444 sayılı Kanunun 6'ncı maddesiyle eklenen madde)

Geçici Madde 28 - (4444 sayılı Kanunun 6'ncı maddesiyle eklenen madde Yürürlük; 14.8.1999)

a)(5035 Sayılı Kanunun 48/5-d maddesiyle değişen ibare. Geçerlilik:01.01.2004; Yürürlük:02.01.2004) 1.1.1999 - 31.12.2004 tarihleri arasında(1) uygulanmak üzere, tam mükellefiyete tabi kurumların iştirak hisselerinin veya gayrimenkullerinin satışından doğan kazancın, satışın yapıldığı yılda kurum sermayesine ilave edilen kısmı, kurumlar vergisinden müstesnadır. Şu kadar ki, vadeli satış halinde, satışın yapıldığı hesap dönemini takip eden ikinci hesap döneminin

sonuna kadar tahsil edilen kazançların tutarı, ilgili yıl kurum kazancından indirilir. Bu tarihten sonra yapılacak tahsilat için bu hüküm uygulanmaz. İlk yapılan tahsilatın iştirak hissesi veya gayrimenkulün maliyet bedeline ilişkin olduğu kabul edilir.

(4503 sayılı Kanunun 9'uncu maddesiyle değişen cümle Yürürlük; 1999 yılı gelirlerine de uygulanmak üzere, 29.01.2000)Bu hüküm, kurumların üretim ve turizm yatırım veya işletme belgesine sahip turizm tesislerinin ve bu tesislere ilişkin gayrimenkullerinin tamamının veya bir kısmının, teşvik belgeli yatırım yapmak üzere kurulacak olan bir sermaye şirketine veya yeni kurulacak yabancı ortaklı bir anonim şirkete aynı sermaye olarak konulması halinde de uygulanır. **(2)** Bu durumda yeni kurulacak şirketin tam mükellef ve yapacağı yatırımın asgari beşmilyon ABD Doları veya muadili yabancı para karşılığı Türk Lirası olması şarttır. Bu şartlara ilave olarak yabancı ortaklı sermaye şirketinde yabancı ortağın sermaye payının bir milyon ABD Doları veya muadili yabancı para karşılığı Türk Lirası ve % 20'den az olmaması ve kambiyo mevzuatı gereğince Türkiye'ye döviz olarak getirildiğinin tevsik edilmesi gerekir.

(5035 Sayılı Kanunun 49/3 maddesiyle yürürlükten kaldırılan alt bent. Geçerlilik:01.01.2004; Yürürlük:02.01.2004) (3)

Kurumların iki tam yıl süreyle aktifinde yer almayan iştirak hisselerinin veya gayrimenkullerinin satışından elde ettikleri kazançlar ile menkul kıymet veya gayrimenkul ticareti ile uğraşan kurumların ellerinde bulundurdıkları değerlerin satışından elde ettikleri kazançlar istisna kapsamı dışındadır.

Rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle edinilen hisse senetleri ile iştirak edilen kurumun ihtiyat akçeleri, banka provizyonları ve Vergi Usul Kanununa göre ayrılan yeniden değerlendirme fonlarının sermayeye ilavesi dolayısıyla bedelsiz alınan hisse senetlerinin en az iki yıl öncesinde iştirak edilen şirketlere ait olması halinde, rüçhan hakkı kullanılmak suretiyle edinilen veya bedelsiz alınan bu hisse senetleri iki yıl önce iktisap edilmiş sayılır.

Sermayeye eklenen bu kazançların beş yıl içinde herhangi bir suretle işletmeden çekilmesi veya bu süre içinde işletmelerin tasfiyesi halinde, bu kazançlar o yılın kazancı sayılarak vergiye tabi tutulur.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununa ya da özel kanunlara göre kurulan kooperatifler, ortağın sahip olabileceği en fazla pay tutarı dikkate alınmaksızın gayrimenkul ve iştirak hisselerinin satışından doğan kazanç istisnasından yararlanırlar. Ancak, iştirak hisseleriyle gayrimenkullerin satışından doğan kazanç sermayeye eklenmeyerek özel bir fon hesabında gösterilir ve hiçbir şekilde ortaklara dağıtılmaz, kooperatifin amaçlarının gerçekleştirilmesinde kullanılır.

Türk Ticaret Kanununun 391 inci maddesinin bu suretle gerçekleştirilecek sermaye artırımına aykırı hükümleri uygulanmaz.

Bu hükümden yararlanan kurumların gayrimenkul ve iştirak hisselerinin satışından doğan kazancın tespitinde Gelir Vergisi Kanununun 38 inci maddesinin son fıkrası hükmü uygulanmaz.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra bu madde kapsamında yapılacak tescil işlemleri tapu ve kadastro harcından, lehe alınan paralar banka ve sigorta muameleleri vergisinden müstesnadır.

b) (4783 Sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle değişen ibare. Geçerlilik:01.01.2003; Yürürlük:09.01.2003)1/1/1999-31/12/2003 tarihleri arasında**(4)** uygulanmak üzere, anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları hisse senetlerinin itibari değerlerinin üzerinde elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar, Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin 6 numaralı bendinin ikinci fıkrasının b-ii alt bendine göre tevkifata tabi tutulmaz.

(1)(5035 Sayılı Kanunla değişmeden önceki şekli)(4783 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle değişen ibare Yürürlük; 01.01.2003 tarihinden geçerli olmak üzere 09.01.2003) 1/1/1999-31/12/2003 tarihleri arasında(x)

(x)(4783 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle değişmeden önceki ibare) 1/1/1999-31/12/2002 tarihleri arasında

(2) (4503 sayılı Kanunla değişmeden önceki cümle) Bu hüküm, kurumların üretim tesislerinin ve bu tesislere ilişkin gayrimenkullerinin tamamının veya bir kısmının, teşvik belgeli yatırım yapmak üzere kurulacak olan bir sermaye şirketine veya yeni kurulacak yabancı ortaklı bir anonim şirkete aynı sermaye olarak konulması halinde de uygulanır.

(3) (5035 Sayılı Kanunla kaldırılmadan önceki şekli)(4503 sayılı Kanunun 9 uncu maddesiyle değişen bent Yürürlük; 1999 yılı gelirlerine de

uygulanmak üzere, 29.01.2000) Bu kazançların sermayeye ilavesi nedeniyle ortaklarca elde edilen menkul sermaye iradı için beyanname verilmez, başka gelirler nedeniyle verilen beyannameye bu gelir dahil edilmez. Üretim veya turizm tesislerinin ve bu tesislere ilişkin gayrimenkullerin tamamının veya bir kısmının teşvik belgeli yatırım yapmak veya kurulacak bir sermaye şirketine veya yeni kurulacak yabancı ortaklı bir anonim şirkete aynı sermaye olarak konulmasından doğan ve bu maddeye göre vergiden müstesna tutulan kazançlar, Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinin (b-ii) alt bendine göre vergi tevkifatına tabi tutulmaz. Bu hüküm uyarınca vergiden istisna edilen diğer kazançlar için ise bu vergi tevkifatı % 15 olarak uygulanır. (*) **(4684 sayılı Kanunun 18/E maddesiyle değişen cümle Yürürlük; 03.07.2001)**Bakanlar Kurulu bu oranı işlemlerin türlerine göre ayrı ayrı veya topluca % 0'a kadar indirmeye veya kanuni oranına kadar arttırmaya yetkilidir. (**)

(*) **(4503 sayılı Kanunla değişmeden önceki bent)** Üretim tesislerinin ve bu tesislere ilişkin gayrimenkullerin tamamının veya bir kısmının teşvik belgeli yatırım yapmak üzere kurulacak bir sermaye şirketine veya yeni kurulacak yabancı ortaklı bir anonim şirkete aynı sermaye olarak konulmasından doğan ve bu maddeye göre vergiden müstesna tutulan kazançlar, Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasının 6 numaralı bendinin b-ii alt bendine göre vergi tevkifatına tabi tutulmaz.

(**) **(4684 sayılı Kanunla değişmeden önceki cümle)** Bakanlar Kurulu bu oranı % 10'a kadar indirmeye yetkilidir.

(4) **(Değişmeden önceki şekli)** 1/1/1999-31/12/2002 tarihleri arasında

(4605 sayılı Kanunun 7'inci maddesiyle eklenen geçici madde)

Geçici Madde 29 - (4605 sayılı Kanunun 7'inci maddesiyle eklenen geçici madde; Yürürlük 30.11.2000) (5035 Sayılı Kanunun 48/5-e maddesiyle değişen ibare. Geçerlilik:01.01.2004; Yürürlük:02.01.2004) 31.12.2004 tarihine kadar(*) uygulanmak üzere;

1. Türkiye'de faaliyette bulunan bir bankanın Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulundan izin almak suretiyle ve izin tarihinden itibaren üç ay içinde yetkili organlarınca karar alınarak devir veya birleşme işlemlerine geçilmesi şartıyla, diğer bir veya birkaç bankayla birleşmesi veya tüzel kişiliği ortadan kalkmak suretiyle bilanço değerlerini kısmen veya tamamen diğer bir veya birkaç bankaya devretmesi ya da hisseleri kısmen veya tamamen Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na ait olan bir bankanın bilanço değerlerinin Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından devralınması halinde devir veya birleşmeden doğan kazançlar, kurumlar vergisinden istisna edilir. Vergiden müstesna tutulan bu kazanç, Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (6) numaralı bendinin (b) alt bendine göre tevkifata tabi tutulmaz. Birleşme veya devrin, izin tarihinden itibaren onsekiz ay içinde alınan izne uygun olarak gerçekleşmemesi halinde, zamanında tahakkuk ettirilmemiş olan vergiler yönünden vergi ziyayı doğmuş sayılır.

2. Bu maddeye göre yapılacak devir veya birleşmelerde, münfesi kurumun devir veya birleşme öncesi son bilançosunda görülen, bu Kanunun 14 üncü maddesinin (7) numaralı bendi hükmüne göre indirilebilir nitelikteki zarar tutarı, devralan veya birleşilen kurumca beş yıldan fazla nakledilmemek şartıyla gider olarak kurum kazancından indirilir.

3. Bu madde kapsamında yapılacak devir ve birleşmeler sırasında düzenlenen kağıt ve sözleşmeler ile münfesi kurumun menkul ve gayrimenkul mallarının devralan veya birleşilen kurum adına kayıt ve tescilli işlemleri ve münfesi kurum tarafından devir veya birleşme tarihinden önce düzenlenen veya lehe alınan teminat mektupları, sözleşmeler, şerhler, teminatlar ve sair kağıtların, devralan veya birleşilen kurum adına yenilenmesi, uzatılması, değiştirilmesi, devredilmesi veya bozulmasına ilişkin işlemler her türlü vergi, resim ve harçtan (taşit alım vergisi dahil), lehe alınan paralar banka ve sigorta muameleleri vergisinden müstesnadır.

4. Hisseleri kısmen ya da tamamen Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na ait olan bir bankanın iştiraklerinin, takipteki alacaklarının ve diğer bilanço kalemleri ile banka lehine alınan teminatların Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından devir ya da satın alınması ve bu suretle edinilen aktiflerin Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından devir, birleşme veya satış işlemine tabi tutulması sırasında düzenlenen sözleşmeler ve sair kağıtlar ile bunların değiştirilmesi, yenilenmesi, uzatılması, devredilmesi ve bozulmasına ilişkin düzenlenen kağıtlar, gayrimenkul, menkul mallar ile hakların Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu veya göstereceği kişiler adına kayıt ve tescil işlemleri her türlü vergi, resim ve harçtan (taşit alım vergisi dahil) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından bankaya ödenen bedeller banka ve sigorta muameleleri vergisinden müstesnadır.

5. Bu maddede hüküm bulunmayan hallerde bu Kanunun tasfiye, devir ve birleşmeye ilişkin hükümleri uygulanır.

6. **(4684 sayılı Kanunun 18/F maddesiyle eklenen bent Yürürlük; 03.07.2001)**Türkiye'de faaliyette bulunan bankaların aktifinde kayıtlı olan gayrimenkuller ve iştirak hisselerinin satışından doğan kazançlar ile bu bankalara doğrudan veya dolaylı olarak iştiraki bulunan tam mükellef sermaye

şirketlerinin aktifinde kayıtlı olan gayrimenkuller ve iştirak hisselerinin satışından doğan kazançların satışın yapıldığı yılda banka sermayesine ilave edilen kısmı kurumlar vergisinden müstesnadır. Vadeli satış halinde, satışın yapıldığı hesap dönemini takip eden ikinci hesap dönemi sonuna kadar banka sermayesine ilave edilen tutarlar da bu istisnadan yararlanır. İlk yapılan tahsilatın iştirak hissesi veya gayrimenkulün maliyet bedeline ilişkin olduğu kabul edilir. Bu bent hükmüne göre vergiden müstesna tutulan kazançlar, Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendinin (b-ii) alt bendine göre vergi tevkifatına tabi tutulmaz. Türk Ticaret Kanununun 391 inci maddesinin bu suretle gerçekleştirilecek sermaye artırımına aykırı hükümleri uygulanmaz. Bu bent hükmünün yürürlüğe girdiği tarihten sonra bu bent kapsamında yapılacak işlemler tapu ve kadastro harcından, düzenlenen kağıtlar damga vergisinden, lehe alınan paralar banka ve sigorta muameleleri vergisinden müstesnadır. Bu hükümden yararlanan kurumların gayrimenkul ile iştirak hisselerinin satışından doğan kazancın tespitinde Gelir Vergisi Kanununun 38 inci maddesinin son fıkrası hükmü uygulanmaz. Bu bentte belirtilen istisna hükümleri bu bendin yürürlük tarihi itibarıyla banka kayıtlarına göre Türkiye'de faaliyet gösteren bankalara borçlu durumda olan tam mükellef sermaye şirketlerinin ve kefillerinin, bu Kanunun yayımı tarihinde sahip oldukları ve bu borçlara karşılık bankalara devrettikleri gayrimenkul ve iştirak hisselerinden doğan kazançlar için de uygulanır.

Bu kazançların sermayeye ilavesi nedeniyle ortaklarca elde edilen menkul sermaye iradı için beyanname verilmez, başka gelirler nedeniyle verilen beyannameye bu gelir dahil edilmez.

7. (4684 sayılı Kanununun 18/F maddesiyle eklenen bent Yürürlük; 03.07.2001) Türkiye'de faaliyette bulunan bankalarla ilgili olarak yukarıda yer alan hükümler, **(5035 Sayılı Kanununun 48/5-e maddesiyle değiştirilen ibare. Geçerlilik:01.01.2004; Yürürlük:02.01.2004)** Türkiye'de faaliyette bulunan özel finans kurumları ile tüzel kişiliğın sona ermesi şartı aranmaksızın yurt dışında kurulu bankaların Türkiye'deki şubeleri hakkında da(**) uygulanır.

Maliye Bakanlığı bu maddenin uygulanmasına ilişkin esas ve usulleri tespit etmeye yetkilidir.

(*) (5035 Sayılı Kanunla değişmeden önceki şekli) 31.12.2003 tarihine kadar

(**) (5035 Sayılı Kanunla değişmeden önceki şekli) Türkiye'de faaliyette bulunan özel finans kurumları hakkında da

(4743 sayılı Kanununun 4 üncü maddesiyle eklenen geçici madde)

Geçici Madde 30 - Bu Kanununun 38 inci maddesine göre yapılacak bölünmelerde Türk Ticaret Kanununun 404 üncü maddesi uygulanmaz.

(4761 sayılı Kanununun 4 üncü maddesiyle eklenen geçici madde)

Geçici Madde 31 - (4761 sayılı Kanununun 4'üncü maddesiyle eklenen madde Yürürlük; 01.01.2001 tarihinden geçerli olmak üzere 22.06.2002)2001-2005 yılları kazançlarına uygulanmak üzere Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının faaliyet konusu ile ilgili olarak yurt dışı iştiraklerinin finansmanından doğan alacaklarının değerlemesinden kaynaklanan kur farkları pasifte özel bir karşılık hesabında gösterilerek dönem kazancına dahil edilmez. Bu karşılıklar sermayeye eklendikleri takdirde işletmeden çekiş ve kâr dağıtımını sayılmaz. Aleyhlerine oluşan kur farkları ise aktifte özel bir karşılık hesabında tutulur ve gelecek yıllarda lehlerine oluşacak kur farkları ile kapatılır. Lehte kur farkı ile kapatılmayan tutarlar yurt dışı iştirakin işi bırakması halinde zarar addolunur.

(5035 sayılı Kanununun 18 inci maddesiyle eklenen geçici madde)

Geçici Madde 32 - (5035 sayılı kanununun 18 inci maddesiyle eklenen geçici madde.

Yürürlük:02.01.2004) 2004 yılı kazançlarının vergilendirilmesinde 25 inci maddede yer alan kurumlar vergisi oranı % 33 olarak uygulanır. 2004 yılı üçer aylık geçici vergilendirme dönemleri ile ilgili geçici verginin hesabında da bu oran dikkate alınır.

Kendilerine özel hesap dönemi tayin edilen kurumların, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kapanmış dönemlerle ilgili geçici vergi hesabında bu oran uygulanmaz.

(5228 sayılı Kanunun 35 inci maddesiyle eklenen madde)

Geçici Madde 33 - (5228 sayılı Kanunun 35'inci maddesiyle eklenen madde, Yürürlük; 31.7.2004)
Kurumların bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 31.12.2004 tarihine kadar; kanunî ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan kurumlardan elde ettikleri iştirak kazançları ile yurt dışında bulunan iş yeri veya daimi temsilcisi aracılığı ile elde ettikleri kurum kazançları 30.6.2005 tarihine kadar Türkiye'ye transfer edilmiş olmak kaydıyla kurumlar vergisinden müstesnadır.

(5255 sayılı Kanunun 11'inci maddesiyle eklenen geçici madde)

Geçici Madde 34 - (5255 sayılı Kanunun 11'inci maddesiyle eklenen geçici madde, Yürürlük; 13.11.2004) İzmir Unversiyade Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kuruluna yapılan her türlü nakdî ve aynı bağış ve yardımlar ile sponsorluk harcamalarının tamamı kurum kazancının tespitinde hasılatтан gider olarak indirilir.

(5281 sayılı Kanunun 32'nci maddesiyle eklenen geçici madde)

Geçici Madde 35 -(5281 sayılı Kanunun 32'nci maddesiyle eklenen geçici madde; 1 ve 2 numaralı fıkralar 01.01.2006 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere 01.01.2006 tarihinde, 3 numaralı fıkra 31.12.2005 tarihinde yürürlüğe girer)

1) Dar mükellef kurumların Türkiye'deki işyerlerine atfedilmeyen veya daimi temsilcilerinin aracılığı olmaksızın elde edilen ve Gelir Vergisi Kanununun geçici 67 nci maddesi kapsamında tevkifat yapılmış kazançları için yıllık veya özel beyanname verilmez.

2) Dar mükellef kurumların daimi temsilcileri aracılığıyla elde ettikleri ve tamamı Gelir Vergisi Kanununun geçici 67 nci maddesi kapsamında tevkifata tâbi tutulmuş kazançları için yıllık veya özel beyanname verilmez.

3) Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım fon ve ortaklıklarının 2005 yılı kurum kazançlarının tespitinde; portföylerinde bulunan ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören hisse senetleri, 2005 yılında işlem gördüğü son günde oluşan ağırlıklı ortalama fiyat veya alış bedelinden yüksek olanı ile değerlendirilir. Bu değer izleyen dönemlerde söz konusu senetlerin alış bedeli olarak kabul edilir.

Yürürlük

Madde 47 -Bu kanun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

Yetki

Madde 48 - Bu kanun 1 Ocak 1950 tarihinde yürürlüğe girer.